

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel
helyben vagy vidékre postán:
Egy óra 40 kr.
Negyedévre 1 frt — kr.
Félévre 2 frt — kr.
Egész évre 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca. (Biharmegyei
takarékpénztári épület), hova a hirdeté-
sek és az előfizetés-díjak küldendők.

Egyes szám ára 8 kr.

HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ

TÁRSADALMI HETILAP.

Hirdetések díja:

6 hasábos pettisorért egyszer . . . 6 kr.
Háromszor és többször 4 kr.
Nyílttér 4 hasábos pettisorért . . . 20 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés és
nyílttérért 30 kr.
Reklamok soronként 1 frt.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei
takarékpénztári épület).

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Táviratok.**Bosszuálló parasztok.**

N. Goroszló, decz. 22. (A „H. É.” eredeti távirata.) Rettenetes bosszuról érkezik hír Kecskés községből. A község népe, melyet a körjegyző általában a maga érdekében szakadatlanul terhes és tömeges közmunkára rendelt ki, felgyújtotta s porrá égette a jegyző épületeit, Kecskés községben legutóbb hatalmas kőszénerekre akadtak. Bakó Károly körjegyző legott részvénytársaság alakítására gondolt s folyamodott is a bányászati engedélyért, egyúttal elrendelte, hogy az utat a lakosság elkészítse. Az ut elkészült, de a munkás emberek, kik csak 3 napi munkára kötelezték magukat, gondolván, hogy a munkatöbbletet nem számítják be nekik, — féktelen haragjukban bosszút állottak a jegyzőn.

Öngyilkos tizenötéves leány.

Budapest, decz. 22. (A „H. É.” ered. táv.) Rákóczi Margit, Rákóczi Antal erzsébetfalvai lakos, tizenötéves leánya ma este sógora Kossuthfalvai lakásán gyufa-öldatot ivott és meghalt. A szerencsétlen leány szerelmi bubánatában követte el végzetes tettet.

A szociálisták országos kongresszusa.

Budapest, decz. 22. (A „H. É.” eredeti táv.) A nemzetközi szociálisták december 25, 26 és 27-iki napjaira a Károlykörútra országos gyűlést jelentettek be a rendőrségnél. A gyűlés napirendje a következő: 1. 11-es bizottság jelentése a szociáldemokráciáról; 2. a sajtó; 3. Országos bizottság választása; 4. Indítványok. A szociálisták azt hiszik, hogy ezt a nyilvános, országos gyűlést, a melyre a vidéki szociálistákat is meghívták, a rendőrség engedélyezni fogja, mert itt nem mint küldöttek vesznek részt a szociálisták.

Szerbia államcsőd előtt.

Budapest, decz. 22. (A „H. É.” eredeti távirata.) Belgrádból távirják: Dr. Vuics Mihály előbbi radikális pénzügyminiszter szigorú kritikával foglalkozik Szerbia 1896-iki költségvetésével és azt mondja, hogy az állami szükségletek túlmagas felemelése állami csődöt idézhet elő.

Körözött sikkasztó.

Budapest, decz. 22. (A „H. É.” eredeti távirata.) A rendőrség egy Milosooljevics Vladimir nevű távirida-hivatalnokot köröz, a ki 16183 dinár elsikkasztás után megszökött Majdampekből (Szerbia.) A sikkasztó két fivére társaságában utazik; kinyomoztatását és esetleges letartóztatását a bécsi szerb követség kérte a belügyminiszteriumtól. A szökevény személyleírása: 42 éves, középtestalkotású, szőke, szeméi kékek, szakálla és bajusza sárgás, haja szőke, kissé szürkés, előkelő rokonszenves külsejű, beszél szerbül, németül és románul. A ki elfogja, ezer forint jutalomban részesül.

Középkori lelet.

Budapest, decz. 22. (A „H. É.” er. távir.) A budai új királyi palota alapozási munkálatai közben egy gót kapuzat került felszínre, mely — mint a kiküldött szakértők hiszik, abból az időből való, mikor az Anjou-házbeli királyok fényes udvart tartottak Budán. A kapu köveit az építészvezetőség őrzi.

Gyermekeket fosztogató pinczernő.

Budapest, decz. 22. (A „H. É.” ered. táv.) A rendőrséghez hónapok óta panaszok érkeztek be, hogy valami ismeretlen nő az utcán hazasiető iskolás gyermekek füleiből kiszedi a fülönfüggőket és megfosztja őket minden értékes tárgyától. A rendőrség kinyomozta, hogy a tolvaj nő nem más, mint valami Mertz Anna nevű budapesti születésű 30 éves volt pinczernő.

Uj monopolok Törökországban.

Budapest, decz. 22. (A „H. É.” ered. táv.) Ide érkezett táviratok szerint a sok tervezet közül, melyeket hivatott és hivatlan finánc-zsenik a török pénzügyminiszternek az állami bevételek szaporítása céljából előterjesztettek, csak kettőt méltattak figyelemre: a gyufa és petroleum monopolium életbeléptetésére vonatkozó javaslatot. A gyufa monopoliumtól nem sokat várnak, mert az egész bevétel alig tesz ki 2—2 és fél millió frankot, mi leginkább az osztrák és magyar ipar javára esik.

A petroleum monopolium azonban sokkal jobb kilátással kecsegtet. Törökország meglehetősen sok petróleumot fogyaszt, melyet majdnem kizárólag Oroszországból, az Egyesült-Államokból és némiképen Romániából is hozat. A bevétel évenként 14—16 millió frankra rug. Azon kívül van Törökországnak Albániában néhány petroleum bányája, melyek azonban még miveletlenek.

A pénzügyminiszter elé terjesztett terv szerint a dohány-társaság mintájára külön részvénytársaság alakítatnék; jövedelméből bizonyos részt a kormány is kapna, vagy pedig évi fix összegű pótlékban részesülne, melyet 10 vagy már 20 évig tőkésítettéven, alapul szolgálna egy új kölcsönnek, mely 4 esetleg 5 millió fontot tenne ki. A tárgyalások kedvező eredménnyel folynak.

A radikálisok Belgrádban.

Budapest, decz. 22. (A „H. É.” ered. táv.) Belgrádból távirják: A radikálispartiak és az orosz nagykövetség közötti viszony, ugy látszik, meghidegült. Báró Rosen belgrádi orosz nagykövet ugyanis megszakította minden előbbeni összeköttetést a radikális pártnak elnökével Perzsianival. Az orosz nagykövetségnél, a csár neve napja alkalmából tartott Te deumnál a radikális párt vezeterei közül csak Tausanovics volt jelen, míg a többi: Pasties, Gruics, Geaja távollétükkel tüntettek az orosz nagy követség ellen.

Városatyák választása.

— Izgalmas vasárnap. —

Régóta volt olyan sürgős-forgás Nagyváradon mint tegnap. Nem csuda: városatyákat választottak a polgárok mind a három városrészben.

Olasziban Mezey Mihály választási elnök reggel 9 órakor nyitotta meg a választást; jegyző Sztarill János volt. A pártok bizalmi férfiakul Szokoly Tamást, Kunyhósi Jánost, dr. Baróthy Ákost és Stark Gyulát nevezték meg.

A hatóság részéről mint azonosságú tanuk Papoleczy Ferencz alkapitány és Lőrinczy Gyula rbiztos volt jelen.

A szavazók eleinte egymásnak adták a kilin-

cset és hol engedték, hol nem magukat kapacziálni, míg dél felé már megcsappant az érdeklődés és a törvényben előirt záróra után a politikai pártok által megállapított liszta győzelmesen került ki az urnából, bár ellene némelyek erős agitációt igyekeztek kifejteni.

A megválasztott törvényhatósági bizottsági tagok névsora a következő:

Schöpflin Ág. (508), új Dr. Bozóky Alajos (501), Szokoly Tamás (471), Palotay László (430), Kékus Vidor (425), Sipos Orbán (381), Gyöngyösi Lajos tszki bíró (364), Dr. Hoványi Gyula (364), Dr. Várady Zsigmond (359), Miskolczy Barnabás (356), Guttmann József (325), Serdült Bálint (297).

Ezekon kívül szavazatok nyertek:

Denes János (193), dr. Ehrlich Ignác (220), Gábor J. (167), Horváth Ferencz (136), Kárger S. (195), Nováky Rudolf (261), Ováry Lajos (132), stb.

Velenczén és Váralján id. Ullman Izidor elnökölt. Szűts Dezső a jegyzői tiszttel volt felruházva. Bizalmi férfiak voltak: Moskovits Miksa, Papp György, Mandel Manó, Wallerstein Salamon, Feldmann Mór. A hatósági tanuk Szabó Gábor, Kassay István rbiztosok.

Ebben a városrészben amilyen hevesen indult neki a választásnak, olyan simán és csendesen végződött. A Moskovits és Ullman-párt egyesült és így a legpéldásabb rendben, csendben leadtak 258 szavazatot, melyből Serényi Gusztáv 254, Berger Dániel 253, dr. Friedländer Sámuel 252, dr. Moskovits József 252 (új), Schvarcz Antal 251, Amigó Mór 242 (új), Ternyei Antal 238 (új), Gábel Jakab 193 (új) szavazatot kapott. Utóbbi csak három évre választották.

Az eredmény kihirdetését éljenekkel fogadták a választók.

Ujváros iránt érdeklődött ezuttal is legnagyobb mértékben a közönség, mert ebben a városrészben mindig szokott lenni egy kis meglepetés. Ezuttal is érdekes harc fejlődött ki a megállapított lista hívei és azok között, akik minden áron szerettek volna részt venni a hivatalos névsoron.

Mindamellett a nagyobb meglepetés elmaradt, mert csak egyetlen jelölt bukott ki a listából: Balogh Dömét szorította ki Landler Ferencz néhány szavazattal.

Soha érdekesebb választás még nem folyt le Ujvárosban, mint most vasárnap; a fellobogzott bérkocsik egész nap robogtak az utcákon és a kortések majd hajba kaptak a »Sas« kapuja alatt, annyira őrítették, védelmezték érdekeiket.

Hoványi Géza elnök pont 9 órakor megnyitotta a választást és miután konstátálta, hogy Solyom Gyula kirendelt jegyző, dr. Bodor Károly, Nagy Lajos, Diósy Soma, Déry János bizalmi férfiak, Sarkadi Ignác, Mandel Ferencz azonosságú tanuk jelen vannak, megkezdődött a szavazás, még pedig olyan rohamosan, hogy csak az olyan tapintatos és ügyes elnök volt képes a nagy feladatnak közmegelegedésre megfelelni, mint Hoványi Géza.

Már délben 400 szavazat lett beadva; záróórakor, mely törvény szerint délután 4 órakor állott be, 539 szavazat volt az urnában.

Az összeszámolás 9 órakor este ért véget, mert az ugynevezett »szüliszlák«-ból, egybevéve az összes pártárgyalatokat, csak 130 került ki az urnából.

Nagy érdeklődést keltett az a folytonos harc, melyet a számok vívtak a Landler és Balogh nevek után.

Másfél órán keresztül Balogh folytonosan előbb volt Landlernél 5, 10 szavazattal, végre a jelen voltak nagy éljenzése közben legyűrte és mindvégig megtartotta a többséget.

Egyébiránt a kedélyeskedésből is kijutott az újvárosi választáson. Akadt oly hazafi, aki Bánffy miniszterelnökre, Kossuth Ferenczre is szavazott és a pártatlan elnök ezeket a szavazatokat és hiven megörökítette a hivatalos jegyzőkönyvben.

Az eredményt a következő névsor után jelzett számok mutatják:

Dr. Berkovits Ferencz (521), Horványi Géza (515), Stern Herman (452), Dr. Radó Ignác (419), Schütz Albert (416), Fekete László (396), Kunyhósi János (381), Mészáros József (303), Mihalovics János (289), Landler Ferencz (241) (új).

Ezek lettek háthatévre bizottsági tagokul megválasztva.

Balogh Döme 228, N. Justh Sándor 196, Sulyok István 178, dr. Adorján Armin 103, dr. Grosz Menyhért 93, Fassie Pál 66 és Steiner M. Albert 56 szavazatot kaptak; a többi aspiránsok figyelembe alig vehető eredménnyel fáradoztak a választás hevében.

Horványi Géza elnököt, midőn az eredményt kihirdette, viharosan megéljenezte, melynek lecslapultával Stern Herman szép szavakban mondott neki köszönetet a tapintatos és igazán sok fáradságot és türelmet igényelt vezetésért.

H I R E K.

Főriss Pista meghalt.

A magyar színművészet egyik figyelemre méltó jelese: a kedves Főriss Pista, a kinek halálhíre a nyáron már megremítette egyszer a váradi közönséget, mint az „Aradi Közlöny“ tegnap érkezett számában olvassuk, meghalt. A szomorú hírt következőkben reprodukáljuk:

— Főriss meghalt. Lapzártakor vesszük a megdöbbentő hírt, hogy az aradi színtársulat jeles komikus, Főriss Pista a 21-ről 22-re virradó éjjel meghalt. Barátainak szeretete virrasszon örök alma fele t.

* A szent József intézet karácsonyi ünnepélye. Vasárnap délután 5 órakor a szent József intézet növendékei sikerült karácsonyi játékot rendeztek, melyet igen szép számú közönség hall-

gatott végig élénk tetszésnyilvánítások kíséretében. A passio-játék címe: »Bethlehemi csillag.« Énekes karácsonyi játék 4 felvonásban. A kitűnően betanult játék előadásában különösen Ormai Lajos (Heródes), Körös Lajos (Sátán), Ernyi János (Helil rabbi) és Radetzky Károly (Hebron pásztor) tűntek ki értelmes és élvezetes játékkal. A színpadi díszítványokat dr. Némethy Gyula és Kiss Károly állították össze; a darab egybeállításáért Halász Gyulát, a rendezésért pedig Brém Lőrinczet és Szák Adolfot illeti dicséret. Az érdekes ünnepi játék fél hat órakor ért véget s a szereplők és rendezők számára az intézet alkormányzója thea-estélyt rendezett.

* A „Rabsegélyező egyesület“ választmányi gyűlése. A »Rabsegélyező egyesület« tegnap délelőtt a kir. ügyészség termében tartotta meg választmányi gyűlését, Beliczay elnök betegsége folytán Gyöngyösi Lajos alelnök elnökölte alatt.

Jelen voltak: Buljovszky József dr. ügyész. Böhm Jenő kir. alügyész. K. Nagy Sándor titkár, Lázár Márton, Nesztor József, Nyiri György, Schwachoffer Ferencz, Szabó József, Szász Agoston, Winkler Lajos, Zigre Miklós, választmányi tagok.

K. Nagy Sándor titkár jelentést tett a f. évi május 26-án tartott közgyűlésen kiutalt segélyezésekről, azután előterjesztette az azóta beérkezett folyamódásokat, melyeket a gyűlés, egynek kivételével, elfogadott, s a folyamódóknak átlag 65 frtot utalt ki. Továbbá arról tett jelentést a titkár, hogy az igazságügyminiszter az adóhivatal után 1200 frtot utalt ki a »Rabsegélyező egyesület« részére; a választmány az összeg felvételével Gyöngyösi Lajos alelnököt bízta meg.

Ezek után Nesztor József a rabiskolára és a rabok között kiosztandó erkölcsös könyvekre vonatkozólag intéz kérdést a titkárhoz. Titkár válaszában biztosítja felszólalót, hogy az iskola megfelel céljának, s a jó könyvekről szintén gondoskodtak.

Nesztor József a titkár választát tudomásul vette.

Ezután a gyűlés 11 és fél órakor véget ért.

* Hymen. Friedmann Jakab törekvő fiatal kereskedő f. hó 25-én szerdán délelőtt tartja esküvőjét Müller Sarolta kisasszonnyal. A polgári egybekelést délután a menyasszonyi háznál egyházi áldás fogja követni.

* A román ifjúság koncertje. A nagyváradi román ifjúság szokásához híven a közelgő farsang alkalmával ismét koncerttel egybekötött táncszertélyt fog rendezni. A fénysz. estély 1896. január 30-án fog lefolyni a »Zöldfa« szálloda nagytermében, s a rendezőség a műsort eddig a következő pontokban állapította meg: 1. Induló. Éneklő az ifjúsági dalárda. 2. Hegedűjáték. Előadja Pop Silvius. 3. Csisla. Jelmezes daljáték. Előadja az ifjúsági dalárda. 4. Zongorajáték. Előadja Marienescu Délia

urhölgy. 5. Szavalt. »Rugadela Chiseteu.« (A kizetói bucsujárás.) Vigjáték 1 felvonásban. Irta Vulkán József. Szünet közben az ifjúság a »Caluseriul« és »Batuta« nevű tánczokat fogja lejteni nemzeti öltözetben. A próbák — mint már jeleztük — Vulkán József rendezése mellett serényen folynak, s így január 30-án érdekes estére lesz kilátása a nagyváradi magyar és román intelligenciának.

* Új gazdasági tudósítók. A földművelésügyi miniszter Popovits Ferencz rienyi és Spitzer Izsó vaskóhi lakosokat bízta meg a földművelési miniszteriumhoz terjesztendő s a vaskóhi járást illető állandó gazdasági tudósítás teljesítésének tisztével.

* Pályázati hirdetés. A posta- és távirtdaigazgatóság 3 megüresedett postamesteri állásra hirdet pályázatot tisztí szerződés mellett. 1. A kassai kerületben Buzinkán, Abauj-Torna megyében III. oszt. postahivatal. Kézpénzfizetés 100 ft. Évdíj 189 ft; 40 ft irodai-, 16 ft kézbesítési-, 180 ft szállítási díj. 2. Nagy-Beregen, Bereg megyében III. osztályú postahivatal. Kézpénzfizetés 100, 150 ft, évdíj 40 ft, irodai-, 12 ft kézbesítési, 100 ft szállítási díj. 3. A soproni kerületben Molnáriban, Vas megyében III. oszt. postahivatal. Kézpénzfizetés 100 ft, évdíj 300 ft, irodai 40 ft, kézbesítési 42 ft, 500 ft szállítási díj. A pályázók tényleges szolgálatban álló postamesternek és kiadók, vagy ilyen jelöltek, vagy legalább 18 éves szakképzett, illetve polgári iskolát végzett egyének lehetnek. A folyamódványok az illető posta- és távirtdaigazgatósághoz nyújtandók be.

* A tegnapi munkaszünet. A helybeli kereskedők a »Pester-Lloyd«-ban azt olvasták, hogy a kereskedelmi miniszter a karácsonyi ünnepet megelőző vasárnapra a munkaszünetet felfüggesztette. Ezen rendelkezés híven a helybeli kereskedők tegnap egész nap nyitva tartották üzleteiket, a miért a rendőrség is közbelépett s felelősségre fogja vonni őket, a mennyiben a fentemlített hírlap által közölt miniszteri rendelet a rendőrséghez tegnapig nem érkezett meg Nagyváradra.

* Vonatkésések. A vonatok tegnap a rendkívül nagy személyforgalom miatt 45 percznyi késéssel érkeztek a pályaudvarba. Valószínűleg a karácsonyi látogatások növelték meg ennyire az utasok számát.

* Heti sakk-szemle cím alatt új rovatot nyitottunk, melynek vezetését Gesztesi Ödön, lapunk munkatársa vette át. Gesztesi Ödön a sakkjáték terén kiváló helyet foglal el és így joggal ajánlhatjuk rovatát az érdeklődők figyelmébe. Itt még csak azt kívánjuk megemlíteni, hogy sakklap csak egy van Magyarországon a Budapesti sakk-szemle, mely havonként egyszer jelenik meg és ára 2 ft. A »Hétfői Értesítő« havonként négyszer, ötször jut az olvasó kezébe és előfizetési ára csak 4 ft. a mellett hogy bő és tartalmas lapot adunk a rovaton kívül.

A „HÉTFŐI ÉRTESSÍTŐ“ TÁRCZÁJA.

Elhangzott akkordok.

— A »Hétfői Értesítő« eredeti tárczája. —

Irta: **Krúdy Gyula.**

A vén Soma, a vármegye legöregebb hajduja ha akarta, hát a dolmánya újjából kirázhatott volna egy második ezeregyéjét, csak hallgatni kellett volna. Csak úgy folyt a szájáról a szó, szépen, világosan, folyékonyan. Ha nem jutott eszébe valami, nem jött zavarba. Elmondta úgy a történetet, ahogy ő gondolta ki. Vén volt már a legény. Fiatal korában sokáig betyárkodott itt a homokon, a nádasokban s ismerte a lápos, ingoványos vármegyét, mint a keze tenyerét.

Egy délután megint a levéltárban kotoztam. Egy nagy csomó olajfestésű képre akadtam egy láda fenekén. Egymásba göngyöltve heverték a vásznak, nem bántották őket azóta, mióta ide betették. Szépen kibontogattam a képeket és sorba nézegettem őket, Gyarló alkotás volt valamennyi: kivehetetlen tájképek, ijesztően sötét színű tanulmányfők: hollófekete haj esetlen tartású asszonyok. A legérdekesebb volt rajtuk a név. Egyszerűen annyi volt jegyezve a képek sarkába: **VILMA**. Több semmi más, sem évszám, sem egyéb jelzés. A láda fenekén találta egy félig elmosódott kréta-rajzot. Az első pillantásra látszott, hogy nem attól a kéztől származik, mint a többi, egy évszám volt mindössze alatta: 1853. Egy szelid tekintetű, szőke haju fiatal asszonyt ábrázolt a kép. Sokáig elnézem és elgondolkoztam. Bizonyosan ez a fiatal, áb-

rándos nő szeretett festegetni, aztán lerajzolta őt valami igazi művész. Néztam a képet hosszan, figyelmesen. Nagyon jeles munka volt. A darabos kréta biztosan és határozottan fogott a művész kezében. Volt valami visszaadhatatlan magdolnai szelidség, fájdalom, ábránd, keserű való és színes költészet azokban a szemekben. A gyakorlatlan szem is láthatta az első pillantásra, hogy ez a kép művésznőt ábrázol, kinek tulfinomult lelkében kinyíltak az esztetika virágai és szenvedett sokat. Szépnek nem volt mondható a nő, az arcvonások inkább szellemet és művészi ziláltságot, hányavetiséget tükröztek vissza, mint szépséget. A nagyon szép nő sohasem lehet igazán szellemes. A nagy szépség bizonyos foku göggel jár mindig, és a szépség gögje ostobává teszi a legszellemesebb nőt is. A szép gögösséval ellenkező a művészi büszkeség. A művész gögje mindig többé-kevésbé jogosult; mert kollektív között félreteresi büszkeségét a legnagyobb szellem is, de a profán ostoba emberi lelkek előtt védőpajzsul használja dolyfős büszkeségét. Nos hát ez a művészi dolyf gyönyörűen nyert kifejezést ezen az arcon. Ott volt az ajkszeglet gunyolódó vonásában, az áll büszke hajlásában. Hanem aki a szemekbe tekintett, a magas szabályos homlokra, amelyről sima egyszerűséggel hajoltak hátra a dus szőke fürtök, az nem vette észre az ajak gunyos, kissé kötekedő ránczát.

Aztán eszembe jutott a kép alatt lévő évszám. Abban az időben a vén Soma már a vármegyét szolgálta s tudnia kell róla, hogy mi volt a neve és a története ennek az érdekes arczu fiatal nőnek, kinek munkáit, gondossággal megtartott képeit félredobják gy szemetes, poros ládába. Nagyon el-

felejthették, mikor meghalt. Vagy ő akarta, hogy felejtsek el? ...

Kinéztem a folyosóra.

Soma ott támasztotta hátával a vármegye falát és csendesesen pipázgott.

— Jöjjön be Soma bácsi, kérdezni akarok valamit!

Az öreg készségesen biczegett be a szobába. Rámutattam a képre.

— Ismerte maga azt, akit ez a kép ábrázol?

Az öreg, homályos szemével sokáig elnézte jobbról is balról is a képet. Valami por vagy más hullott a szemébe, mert nagyon hunyorgatott és két köny hullott végig barázdás, barna arczán.

— Ismerte?

Soma, a vén hajdu némán bólintott. Aztán újra elmerült a kép nézésébe.

— Szegény Vilma kisasszony: — mondá sőhajtvá nagysokára. Észrevette, hogy kíváncsian lesem a szavait, hát leült egy bős székre az ajtó mellé és elmondta szépen sorjában a Kövessy Vilma történetét abból az időből, mikor nem volt szabad magyarul tudni, és eltagadta az is, aki tudott.

— Nagyon jól emlékszem az egész dologra. Sokáig beszéltek akkor erről az emberekről, de csak úgy titokban egymás között, mert félték mindnyájan az öreg Kövessy haragjától, aki abban az időben nagy ur volt a vármegyében. Élet és halál ura, ott huzatott fel akárkit, ahol akart. Azokban a szomorú években fő-főkormánybiztos volt ő a mi vármegyénkben, hát azt csinálta, a mit akart.

Karácsonyra.

Nagyvárad, decz. 22.

A keresztyén-világ úgy ünnepli a karácsony napját, mint a Megváltó születés-napját. A Messiás, kire az elnyomott népek epekedve várakoztak, kinek eljövételét a látnokok homályos szavai sejtteni engedték, kít költők és bölcsék előérzetek: Róma építése után a 750-ik esztendő körül megszületett Palesztina egyik legkiesebb tartományában, Galileában, Názáret nevű városkában.

Az ember fia, kiről a kinyilatkoztatás megmondotta, hogy el fog jönni megváltani e világot: szegény családban született. Az Irás tudni akarja, hogy bölcs-ője jászol volt. A jászolban született gyermek később, midőn fölnevekedett, isteni tanokat hirdetett, amelyek meghódították az emberek szívét, lelkét; amelyek a rohadásnak indult ó-világot regenerálták.

* * *

Midőn a Messiás született, a messze terjedő római birodalomban Augustus uralkodott s a köztársasági erkölcsök a legnagyobb mértékben hanyatlani kezdtek. Ama nagyszerű állami fejlődés, mely egy maroknyi nép fenséges küzdelmének folyamánként jelentkezett, kezű megakadni, sőt bomladozni. Külső ragyogása még ugyan megvan, de az erély, mely folytonos küzdelmek között óriási erőfeszítéssel alkotmányt teremt — már hiányzik. Hosszas párttusák és harcok kifárasztották Rómát, a világ urát: béke, nyugalom után vágyott. Azt hitte, hogy a békét, nyugalmat megtalálja az egyeduralomban. Megkezdődött a süllyedés. Octavianus lassanként minden hatalmat magához von. Hizeleg a népnek s ez viszont neki. Valamelyik talpnyaló azt indítványozta, hogy tegyék meg Augustusnak, mely elnevezés nem kevesebbet jelent, mint dicső, felséges. E név eddig csak az isteneknek adatott. Felmentették a Lex Cincia megtartása alól, mely az ajándékosztogatásokat korlátozta s ebből később az Augustus iránt nyilvánuló hyperlojalitás azt magyarázta ki, hogy az imperátorok nincsenek megkötve vagy korlátozva semiféle törvény által. Övé volt a hadsereg, jogairól a nép lemondott az ő javára.

Augustus valóságos egyeduralkodó volt, Róma szenátorai ugyszólván semmik. Beszélnek, szavaznak, amint uruk akarja és kívánja. Miért ne? Augustus fizeti őket. Ezeknek adat pénzt, a régi római nép utódainak pedig kenyeret és czirkust. Panem et circenses! kiabált a sőpredék. Az ünnepek, vigaszágok Augustus uralkodása alatt nagyon megszáporodtak. Megünnepezték a nagy urak születésnapját, nevenapját, győzelmei évfordulóját, a harctérről visszatérésének napját. Maga is rendezett viadorjátékokat, versenyfutásokat a czirkuszban.

Augustusról nagyon elágazók a vélemények. Sokan dicsőítik a béke áldásaiért, sokan elítélik, mert alatta tűnnek el a köztársasági erkölcsök. Voltak erényei, de azok nem értek föl hibáival.

— Jól játszottam szerepemet? Halála előtt kevéssel ezt kérdezte a körülötte állóktól. Maga is tudta tehát, hogy tettető volt.

* * *

Sokan feglalkoztak Róma hanyatlásának és bukásának okaival. Legmélyrehatóbban vizsgálta azokat Gibbon és Montesquien. Mindenik vizsgáló beismeri, hogy a bukás egyik főoka a világváros erkölcsének el-fajulása volt. A szűzies családi élet, mely nemzeti erények szülője, nem létezett. Sem a fiugyermekek, sem a nők nevelésére nem fordítottak többé gondot. A rhetorok megtanították a fiukat arra, hogy miként kelljen a tiszta igazságot elferdíteni, a rossz ügyet is ügyesen védeni s fogas kérdésekkel az ellenfél érveit megdönteni, vagy legalább gyöngíteni. A nevelésnek nem volt komoly erkölcsi alapja. A fiatalság zöme élvezeteknek, kicsapongásoknak adta át magát. A materializmus diadalt ült Rómában, irói, költői ledérek kezdenek lenni s a tiszteleten és becsülésen alapuló szerelemről nem tudnak semmit. Róma legelőkelőbb hölgyei is csak hiúágra, csak érzékiségre neveltettek. Szinte undorral tekintünk be Róma legjelesebbjeinek magánéletébe. Szóval romlottság mindenütt. Nem is lehetett az másképpen ott, hol néhány előkelő család hódítások és gonoszság útján óriási vagyonra tesz szert, míg a nagy tömeg a hatalmasoktól várja mulattatását és napi kenyerét. Pár ezer tehetős polgár mellett több száz-

ezerre megy azok száma, akik a nyomor és romlottság fertőjében élnek.

Alig tudjuk elképzelni azt a szemkápráztató, inycsiklandoztató fényűzést, mit a gazdag rómaiak lakomáiknál kifejtettek. Palota-nagyságu kunyhókat, óriás pinczékét építettek, melyekben a világ legelső borai állottak; a halakat emberhussal — azaz késbe bukott táncosnők, vagy egyébként elpusztított rabszolgák husával táplálták, hogy izletesebbek legyenek. Lukullusz szakácsa tudja, hogy ha az ebéd az Apolló-terembe szolgáltatatik fel, arra 45 ezer forintot szabad elkölteni. Crassus neje oly italokkal itatja vendégeit, melyekben a legdrágább keleti gyöngyök vannak felolvasztva. Élvtágyó férfiak, élvtágyó nők. A tisztességes nők kora lejárt s a Vii-Appián ledér hölgyek hajtják fényes kocsijaikat, szemérmetlenül hivalkodva erényeik vásárra dobálásával. A pénz, a gazdagság az egyetlen czél, melyre férfi és nő egyiránt törekszik. A vétket, a bűnt a — kor szellemével védik.

A Vezuv által eltemetett s ujjában kiásott Pompéji falfeliratai beszélnek el, minő erkölcspusztulás volt akkor a civilizált világban.

A régi istenek lejárták magukat; hazugság volt minden: az istentisztelet, a családi erény, a törvény s mindaz, ami a társadalom alapja.

E megromlott világ helyett kellett egy új világot teremteni. Új világosságra volt szükség, mely megmutassa az emberiségnek a czél s a célra vezető utakat.

Ez az új világosság Ő volt, az emberfia, ki a názárethi jászolban született, ki pusztá igével ajkán megrázkódtatta a romlott ó-világot előbb, hogy aztán romba döntse s romjain egy jobbat építsen.

... Ha elkövetkezik a szent karácsony estéje, gondoljatok az emberfiára, aki szeretetet hozott e világra.

Rácz Mihály.

A ferenczvárosi mizériák.

— Nagyváradiai panasz. —

Mióta a sertésvész fellépett, annyi rendelet érkezett a törvényhatóságokhoz, hogy majd minden darab jöszágra jutna belőle egy és mégis valóságos zürzavar észlelhető országszerte.

Én akkor nem szolgáltam a vármegyénél. Aból az egyszerű okból, mert akkor nem volt vármegye. Egy este kiürültek az irodák, a hivatal-szobák és a tisztviselők nem jöttek fel másnap reggel mint rendesen. Mi hajduk vártuk őket, aztán ösz-szegyülekeztünk a vármegyeház kapuja előtt és lestük őket az utcán, hátha el tudnánk csipni egyet közülök az íróasztalok mellé.

Délig ott ácsorogtunk, nem jött senki, hanem délután jött csak a nagy templom felől a vén megyei őrök, a sánta Barabás. Felbiczegett a lépcsőkön, bement a szobájába a botjáért, amit tegnap itt feledett, aztán ment újra kifelé. A legöregebb hajdu aztán bátorságot vett magának és a kapunál megszólította.

— Barabás ur, hát nem lesz többé hivatal?

A kis sánta őrök csak azt várta, hogy megszólítsa valaki.

— Bizony nem, atyafiak. Nincs többé vármegye, elfujta a vármegyét a szél. A zsandárkomi-szárú parancsol ezután, nem a vármegye.

Istenem, hogy elszorult a szívünk erre a szavakra. Megértettük mi azt mindjárt, hogy miért nem lesz többet vármegye, csak azt kérdeztük meg, hogy velünk a vármegye hűségese cselédjeivel mi lesz?

— Hát ami velünk! — Koplalni fogunk és várjuk csendes türelemmel azt az időt, mikor majd újra szükség lesz a vármegyére.

— Soká lesz az?

— Bizony soká. Azért is mondom maguknak, hogy menjenek még idejében, amerre a szemök viszi, mert bizony mondom, hogy délutánra zsandárok teszik ki a szűrüket.

Hogy elkezdünk sirni, istenem! Köny szökött a szemébe a kis vén Barabásnak is és József, aki negyven esztendeig volt kapus a vármegyénél, sirva borult rá a nagy szürke kapukőre, és egyre azt hajtogatta, hogy ő innen már csak holtan mehet el.

Barabás ur aztán megtörölte a szemét és mondá:

— Nem kell busulni, emberek! Lesz még szőlő, lágy kenyér. Eljön egyszer a mi napunk is...

Hanem bizony az a nap soká jött fel, nagyon beleuntunk már az életünkbe, mikor ismét sok évvel megvénülve, de fiatalos kedvvel és örömmel bujhattunk bele a vármegye sötétké sárgaszínűs dolmányába és elparádézhatunk vállunkon a megye czimeres tarsolyával és nehéz rezes kardjával a templom előtt, a legelső installációkor... Hanem ez már később történt!

Mi bizony összeszedtük akkor hamarosan a motyónkat és utnak ereszkedünk ki jobbra, ki balra a vármegye régi házából. Ugy, hogy mikor délután eljött a Kövessy adminisztrátor ur egy nagy csomó zsandárral, hát nem talált ott egy teremtet lelkét sem; nem tehettek egyebet, mint lepecsételték az üres szobákat és két szuronyos zsandárt odaállítottak a kapus helyére, hogy tereljenek el mindenkit, aki be akarna ide menni.

Hát ennek a Kövessy adminisztrátor urnak volt a leánya ez a szelid tekintetű, méla arcu Vilma kisasszony. Ott laktak szemben abban a hosszú, sok ablaku sárga házban. Tele volt zsandárral meg katonával mindig az egész ház. A szőke, német dragonyos tiszték zongoráztak, daloltak és impertinens szemtelenül udvaroltak a Vilma kisasszonynak. Mert az öreg Kövessy többnyire uton

volt. Utazott a vármegye egyik részéből a másikba, azt mondta, hogy meg akarja mutatni, hogy a legnagyobb rend a mi vármegyénkben lesz az egész országban. Hát a katonatiszt urak azt csinálták itthon, amit akartak. A házból nem lehetett őket kidobni, mert a császár katonái voltak, a császár szolgálja volt Kövessy Tamás is, hát nekik jó viszonyban kellett lenni egymással. Vilma kisasszony legfeljebb azt tehetette, hogy bezárkózott előlük a szobájába, kiüzent, hogy beteg. A tiszték pedig akkor előfógták a freulein Rózát, a Vilma társalkodóját és csináltak olyan zongorázást és nótázást, hogy elhallatszott a „Vörös Ökörig“, ahol az ivóban a zsandárok tanyáztak és egyféle német nótát fújtak a zongorázó freulein Rózával.

Vilma kisasszony pedig a szobájába zárkózva festegtetett. Akkor készült el ez a nagy csomó kép, Olvasgatott, ábrándozott.

Ezen a télen vándorszinészek ütötték fel a sátorukat a „Vörös Ökör“ udvátán. Németek voltak egytől-egyig, de hát akkor olyan világ volt, és az tetszett, ami német. Ettől a naptól fogva aztán megváltozott Vilma kisasszony. Ott ült minden este a színházban, délelőtt meg elvegyült a színészek és színésznők közé a czukrászda előtt. Tavaszig maradt itt a trupp, ahogy kitavaszkodott, elmentek a színészek és elment velük Vilma kisasszony is. Tényleg, sorsán nagyot lökött és a vándortársasággal megszökött.

Kövessy Tamás adminisztrátor ur először olyan dühbe jött, mikor megtudta a dolgot, hogy zsandárokat akart küldeni a szőkevény leány után. Hanem aztán meggondolta az egészet és irt neki egy,

Legutóbb tudatta a miniszter, hogy a sertésszállítást a ferencvárosi rakodóba korlátlanul megengedi. A hónapok óta kereset nélkül tengődő kereskedők hozsánával fogadták a megváltó intézkedést és szállították fel a sertésfalakat szünet nélkül.

Nagyváradiak is részt vettek ebben az országos versenyben és amit elbeszélnek, az nemcsak boszantó, de csudálatos is, hogy a fő- és székvárosban megtörténhetik.

Voltak számosan — úgy beszélnek — akiket valósággal kifosztottak, mert sertéseik átmészálásánál hol a negyed, hol a fél-súly el lett mérve és fele árban erővel elvették tőlük a sertéseiket.

Ha az ilyen visszaélések ellen jogorvoslatot akart szerezni az illető káros, nem volt kihez fordulnia; nem volt rendőrség, nem volt miniszteri biztos.

Amíg a károsok az intézkedésre jogosított hatóságnál jártak, a sertéseket el is hajtották a családok.

Tömegesen mentek panasza a miniszterhez és ennek lett is fogantatja. Két intézkedés történt. A rakodóhoz rendőrséget vezényeltek ki és biztost rendelt ki a miniszter; a másik intézkedést ismeri az olvasó közönség: újabb körrendelet érkezett, hogy amennyiben a ferencvárosi rakodóba oly nagy mennyiségben történt a szállítás, hogy az árakat teljesen lenyomta, sertéseket oda szállítani csak külön-külön kieszközölendő miniszteri engedély mellett lehet.

Mind ezekből az következik, hogy a Biharmegyei gazdasági egyesület, keresedelmi és iparkamaránk forszírozzák nálunk is az állandó sertéspiacz felállítását és csatlakozzanak azokhoz, akik a kőbányai sertéspiacz decentralizációját jogosan sürgetik.

Erős meggyőződésünk, hogy a sertés-betegségek nem fognak a decentralizáció esetén gyakoriak lenni, és ha lesz is járvány, hamarabb lehet elfojtani és nem akad meg ilyen hosszú időre a kereskedelem.

A fizetés-rendezés és szervezkedés.

-- Érdekes adatok. --

A tanács, mint állandó választmány, kapcsolatosan a szervezeti szabályrendelet módosításával, a fizetés-emelés, valamint a szükséges új állomások szervezése kérdésében már teljes megállapodásokra jutott ugyan, de tekintettel arra, hogy ezen fontos dolog helyes elintézése csak úgy várható, ha a javasolt módosításokról és emelésekről a törvényhatóság tagjai is részletes tájékoztatást nyernek, — elrendelte, mikép a javaslat kinyomattatván, a bizottság összes tagjainak kézbesítették, maga a javaslat pedig csak a január havi bizottsági közgyűlésen legyen érdemleges elintézés végett előterjesztve.

Addig is, míg a sokszorosítás végrehajtható, s a javaslat egész részletében közzé tehető lenne: az ügy fontossága által vélem indokoltnak, ha a javaslatot nagyjában e helyütt ismertetem.

kérő, megbocsátó levelet, hogy jöjjön vissza. Egy pár sornyi választ kapott:

Atyám!

„Minden hamis és ámitó, csak a művészet igaz és való.”

Vilma.

Az öreg ur erre azzal felelte, hogy kitagadta a leányát és megtiltotta, hogy bárki is nevét említse többé előtte.

Az öreg Soma elhallgatott. Kérdőleg néztem rá.

— Eddig van, uram.

— És mi lett belőle?

— Az, ami már annyi sokból. A ponyvasátor szellős és meghült egy télen. Tavaszra kivitték oda, ahol már nem fáj többé semmi. A színészdirektor elküldte az apjának ezt az arcképet, amit a leány egy művész tisztelője rajzolt meg. Hogy hol: — ibi-ubi.

— Aztán?

— Többet nem tudok mondani. Akkor azt rebesgették az urak, hogy az, hogy a Vilma kisasszony meghalt, nem egyéb a sors csapásánál, melyre Kövessy ur rászolgált. Hosszu esztendőig sanyargatta addig is, azután is a vármegyét, a leánya nevelését katonatisztekre és egy gaz vén ledér leányra bízta; hogy elárulta a hazáját, hát megbüntette az isten.

Mindenek előtt ki kell emelnem, hogy a tanács a közelebbi évek alatt némely tisztviselő részére engedélyezett személyes pótlék megszavazásának indokául azt tekintette, hogy az illetőket addig is, míg a fizetések általános rendezése keresztül vihető lesz, ideiglenes javadalom-emelésben ez alakban kívánta részesíteni, de meg azért is, mert az illetők fizetésének emelése iránt javasolt összeg a személyes pótlék összegét minden egyes esetben felülhaladja: a fizetésemeléssel egyidejűleg a személyes pótlékokat beszüntetendőknek mondotta ki.

A javasolt emelés állásonként következő:

a polgármester részére	600	frt.
a főjegyző	500	"
a főkapitány	400	"
a tanácsnokok	300	"
a főmérnök	700	"
de egyidejűleg 500 frt szem. pótléka megszűnik.		
a főszámvevő részére	400	frt.
a főpénztárnok	400	"
az árvaszéki ülnök	600	"
a t. főügyész	300	"
az I. alkapitány	200	"
az I. aljegyző	300	"
az árvaszéki ülnök	300	"
az alszámvevő	300	"
a közgyám	200	"
a II. alkapitány	200	"
a könyvvezető	200	"
az adópénztárnok	300	"
a vámmellenőr	200	"
a mértékhitelítő	100	"
a házi pénzt. ellenőr	300	"
de egyidejűleg 150 frt személyes pótléka esz bűntetetik.		
az adópénzt. ellenőr részére	200	frt.
a vágóhídi felügyelő	300	"
az alügyész	200	"
a t. főorvos	600	"
a levéltárnok	300	"
(de egyidejűleg 100 frt személyes pótléka beszüntetetik.)		
az I. oszt. fogalmazók részére	200	frt fejenként.
a fogyasztási adó főkezelő	300	"
az irodai igazgató	100	"
az I. oszt. rendőrbiztos	250	" fejenként.
az I. " számtiszt	250	"
a fogyaszt. adó alkezelő	100	"
a " ellenőr	100	"
a II. oszt. fogalmazó	200	" fejenként.
a II. " rendőrbiztos	250	"
a II. " számtiszt	250	"
közszéki bírós. végrehajtó	100	"
kapitányi hiv. I. o. irodát.	200	"
közigazgatási " " "	100	"
" II. " " "	100	" fejenként.
" gyakornok	100	"

mérnök	500	"
(de egyidejűleg 300 frt személyes pótléka elesik.)		
a rendőrmester részére	60	frt.
havi díjas irnok	60	" fejenként.
kerületi tisztviselő	500	"
irnokok	100	"
fogyasztási adó eljáró	100	"
adóvégrehajtó	200	"
kézbesítő	100	"
helypénzszedő	100	"
vámszedő	100	"
rendőrtizedes	40	"
tűzoltó-szakaszvezető	60	"
utmes'er	100	"
II. oszt. vámmellenőr	70	" fejenként.
kertész	100	"
hiv. szolgál	60	" fejenként.
egynek kivételével, a kinek természetbeni lakás adatik.		
a lovas rendőrök részére	60	frt állásonként
az I. o. gyalogrendőr	30	frt "
a gátfelügyelő	50	"
a becsüsök	180	"
a II. o. gyalogrendőr	60	" állásonként
a tűzoltók	60	" "
az utkaparók	60	" "
a III. o. vámmellenőrök	84	" "
a légszusz-felügyelő	100	"
a kertészegéd	100	"
a lámpagyújtók	24	" állásonként
a gyeppmester	140	"
a halothordó	48	"
a halottképek	150	" állásonként.

Hozzájárult a tanács a tanítók és tanítónők javadalmasításának rendezésére vonatkozólag azon javaslatához is, hogy a lakbért be nem számítva

a) a polgári fiiskolánál alkalmazott tanítók fizetése, a mennyiben ezt korpótlékkal együtt még el nem érné — 900 frtra, —

b) a polg. leányiskolai tanítónők alapfizetése 800 frtra,

c) az elemi iskoláknál alkalmazott tanítók és tanítónők alapfizetése 700 frtra emeltessék; de ugyanakkor kimondandónak véli, hogy

azok, kiknek korpótlékra igényük van, ezt továbbra is élvezik;

azok, — kiknek javadalmasítása ez idő szerint korpótlékkal együtt sem érné el az alapfizetést, — a most meghatározott javadalmasításba előlépnek ugyan, de korpótléku mindaddig beszüntetetik, míg azok hozzászámításával a jelenleg nyújtott emelést különben is elérnék.

Az iskolai szolgálak közül kettőnek bére fejenként 60 frttal, és egynek bére 48 frttal emeltetik

Végül, tekintve, a közigazgatás némely ágánál mutatkozó munka-szaporulatot, a szervezet kiegészítése végett a következő új állások létesítését javasolja:

meséket, amelyek mind a karácsony bűbájos fehér tündére körül repkedtek.

Mint már mondtam, gyönyörű idő volt, mely a mult napok nyirkos, zimankós hidegének kedves ragyogó ellentétéként hatott az én lelkesült kedélyemre. Eleinte az ut szikkadt, barnás földjét balmultam, mely a kerékvágás mentén fölhámlott egy kissé.

... Emlékszem, milyen kéjes érzettel lépkedtem a megszikkadt, puha lábnyomokon, mikor — úgy öt-hat éves koromban — átmentem a szomszédba játszani. Ezek a jelentéktelen remiszenciák (melyek talán azért nem vesznek el soha, mert az agynak nagyon kis helyén elférnek) eleve nedtek fel, a mint hosszan elnézegettem a hepehupás, változatlan szürkeséget. . . . Mennyi elszállt, szétfoszott hangulat, mennyi ábrándos kép és kedves emlék volt ennek a fölmerült buboréknak zavaros színjátékában.

Végre belefáradtam a hosszas szemlélődésbe, körülnéztem. A sápadt, kihalt tarlókon ragyogott a sajátságos napfény; a lég reszketett s az egész természet olyan volt, mint egy szép, mosolygó tetszhalott. A meghalt természet felöltötte az élet álarczát, hogy ne profanálja a hazatérő diák szívének tavaszát.

Azon helyre értünk, a hol a vasut keresztezte az országutat; a sorompók éppen nyitva voltak, s a kocsik nagyokat zökkenve haladt keresztül a síneken. A kis bakterház keleti oldalához, mely száraz vadszőlő-indával volt behálózva, egy fenyőág volt támasztva — bizonyosan karácsonyfának szánták. E jelkép újra visszaterelte gondolataimat

Hervadt öröközöldek.

— A „Hétfoi Értesítő” eredeti tárczája. —

Irta: Mandel Viktor.

Hét-nyolcz éve . . . igen . . . most már emlékszem: 88. végfelelő járt az idő; az új év mosolygva kandikált be a pitvarból, s csöppet se bánkódott rajta, hogy a meghalt természet az ő elődjét is betakarja szomszédjával, mint a gyermek, rá se gondolt, hogy őt is ugyanaz a sors: az elmulás várja . . .

December 22-ike volt.

Aznapi kaptuk ki a bizonyítványokat. Mikor lakásomra érkeztem, már az udvaron várt a kocsik. A kosztadónk hasztalan kínálta az ebédet, kellett is nekem az étel. Örültem mód felett, s az öröm elkergette étvágyamat.

Voltaképen azt se tudtam, miért örülök; nem éreztem semmi mást, mint magát az édes, névtelen örömet, mely gyermek-koromban mindig elfogott, valahányszor utban voltam »haza» felé. Fokozta örömet, hogy »otthon» olyan jó volt hozzám mindenki, úgy kedvembe jártak. Mindenki mosolygott, a ki csak szembe jött velem, még az ég arca is sugárzott, ragyogott, mintha az idő épen csak a hazatérő diákok kedvéért tavaszodott volna ki egyszerre.

Elindultunk a széles, lankás országúton, csendesen ügettek előre a kis madár-husu mokánylovak. Az előbbi boldog, határtalan érzés, mely egészen eltöltötte szívemet, végre átsapott az ábrándozásba. Gondtalan szívrepeséssel, aranyos gyermek-áhitattal szőttem azokat az édes, gyönyörű

1 másodaljegyzői állást	1200 frt.
3 II. o. fogalmazói „	900 „
1 „ „ számtisztai „	900 „
5 III. „ „	700 „
1 közigazgatási végreh. „	700 „
1 II. o. irodatisztai „	700 „
1 írónki „	600 „
1 járv. kórh. felügyelői „	700 „
2 „ „ fertőtlenít. „	300 „
1 „ „ ápolói „	300 „
3 adóvégrehajtói „	600 „
2 adóbecsüsi „	420 „

állásonkénti javadalmazás mellett.
A tervezett *fizetés-emelések* összesen **34,736** frt és a *tervezett új állások* javadalmazása **14,540** frt, tehát együtt **49,276 frt** újabb évi kiadást okoznak, melyből azonban

- a) a megszüntetett személyes pótlékok címén 1650 frt.
- b) a megszüntetett járv. kórh. gondnoki állás javadalma címén 180 frt.
- c) a megüresedés után megszüntendő mezőbírói állás javadalma címén 450 frt.
- d) a megszüntetett szülésznői állás javadalma címén 60 frt.

összesen: 2340 frt.

léitendő; és így a város terhére a rendezésből folyólag tisztán **46936 frt évi többlet kiadás** merül fel.

Ragány János.

Téli felolvasások.

Nagyvárad, decz. 22.

Ahogy a tél beköszönt, Nagyváradon rendszerint megkezdődnek a felolvasások. Különböző körök és társaságok nyújtják ezt a szellemi szórakozást a közönségnek és az eredmény azt mutatja, hogy a nagyvárad felolvasások színvonalon állók és érdemesek a meghallgatásra; a közönség pedig szívesen részt vesz azokon, mert okul és idejét kellemesen tölti el.

Az idén azonban a felolvasások nagyon nehezen kezdődnek. Nem tudjuk, a küszöbön levő megyei és városi választások, vagy a többi politikai és társadalmi események vonják-e el a figyelmet, de tény, hogy a közönség egy része már érdeklődik a közönség egy részére, vagy másik egyesület szokásos felolvasásait megkezdte.

Régebben a szépitési egyesület rendezett igen jól sikerült felolvasásokat, de az utóbbi években elmaradtak ezek.

Azután a Szigligeti-társaság vette fel a felolvasások ügyét és a kereskedő ifjak köre, 48-as népkör szintén érdemeket szereztek ezen a téren.

Nincs kétség benne, hogy a Szigligeti-társaság, mint a többi egyesület és körök ez idén is meg fogják tartani tervbe vett felolvasó üléseiket illetőleg estélyeiket.

Szükség is van erre, mert téli színház híján

a karácsonyra. Szemeim a horizonra kiült, ezüstszélű felhőgomolyokon révedeztek. Ujra elkezdtem szemlélődni, s szép, rózsaszínű víziómat aranynyal törte át a gyermek képzelem romantikája. Végig dőltem a ledengelt ülésen, s félig lecsukódott szemmel a kocsi ritmikusa, kéjes ringatása közben öntudatlan félálomba merültem.

Mintha az álcázott tavasz sugárözöne elszülyedt volna alattam s én messze a felhők titkos távolában, boldogan, szabadon lebegtem volna a kék azurban; vakító fényű felhő-részen át egy szeráph szállt hozzám, s kezemet megfogva röpillt velem föl-föl a magasba. Arca, teste, hullámos fátol ruhája, mint olyan légies, sajátos átlátszó kék volt, mint az ég, ahova egyre fölfelé emelkedtünk. A titokzatos kékségből végre még mindig szertelen magasban fölöttünk — kibontakozott egy körvonalatlan fényes lap, mely semmivel sem volt alátámasztva. Rajta egy karácsonyfa, s alatta a Madonná, karján gyermekével. A kis tableau-t glória vette körül. Minden olyan kék volt, még a karácsonyfa, még a Madonna is, melyek a glória ellentétéből váltak ki. Szent, végtelenül tiszta áhitattal fogóztam a szeráph fátolruhájába; én is olyan légies könnyűnek éreztem magamat, mint ő. Sajátosnak tetszett előttem az ég, nem ilyen mélynek képzeltem; azt hittem, hogy egy egyszerű lap, mely a mennyi glóriát elfödi. Ez az érzés szinte megbolygatta már az áhitat magasztos symphoniáját, mikor a fenséges, tiszta esendbe beleszólt egy földi hang:

— Gyű, te bogár! . .

bizony nem sok élvezete van a mi közönségünknek. A cirkuszt sűrűn látogatják ugyan, az orfeumok is állandó tanyát vertek Váradon; ez azonban cseppet sem örvendetes jelenség és még annál inkább kívánatosabb teszi a szellemi táp után való sóvárgást.

Nagyváradon sok a művelt, okos, szellemes ember akiktől méltán várhatni egy-egy ügyes, élvezetes felolvasást. Sajnos azonban, hogy az érdeklődés sokkal kisebb foku, mint ahogy azt a be nem avatottak talán képzelik.

Mert bizony gyakran megesik, hogy egyes felolvasások csak azért maradnak el, mert tiz fölkért egyén is ugyanazon választ adja: — szívesen felolvasok, de majd — máskor.

És ez így megy egyiknél úgy, mint a másiknál, s e miatt aztán a felolvasások rendezői el is elvesztik kedvüket és türelmüket, már pedig, ha az a pár ember, aki dolgai mellett még a közügyekkel is foglalkozik, elveszíti a kedvét, akkor igazán bajos lesz az egyszer elaludt tüzet újból föl-élesztetni.

A felolvasások ügye csak látszólag mellékes, alapjában és lényegileg fontos, mert a közérdeklődés fokát mutatja.

A közönség érdeke, hogy azok állandóan fenntartassanak.

Dr. Adorján Ármin.

DR. ERTLER MÓR
orvos,
sebész, szemész, szülész és gyermekgyógyász
lakik: Kispiacz-tér, Weinberger-ház.
Rendel d. e. 8-9-ig, d. u. 2-4-ig.

Az iskolai mulasztások megszüntetése.

Nagyvárad, decz. 22.

Az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 4. §-a előírja, hogy ha a szülő gyám vagy gazda) a tanköteles korban levő növendéket az iskolától visszatartja, ebbeli kötelességének teljesítésére komolyan figyelmeztetendő. És ha az e célra szolgáló erkölcsi eszközök felhasználása sikertelennek bizonyulna be, s a tanköteles növendék az iskolától továbbra is visszatartatnék: a kötelességét ekként teljesíteni nem akaró szülő (gyám vagy gazda) első ízben 50 kr-ra, második ízben 1 frtra, harmadik ízben 2 frtra, negyedik ízben 4 frtra büntetessék az iskolai pénztár javára. Sőt ha még ezen négyeszeri büntetés sem térítene a szülőt (gazdát vagy gyámot) kötelességének teljesítésére: akkor az illető iskolások erről a felsőbbi kolai hatóságnál jelentést tesz, mely aztán az iskolától visszatartott tanköteles gyermek számára a községi hatóságnál külön gyám kirendelését is szorgalmazza.

Az említett törvény végrehajtása tárgyában a polgári községek számára kiadott utasítás a mulasztók szüleinek

Mintha végtelen távolról hallatszott volna ez a pár szó, elhalva, belefulva a végtelen csendbe. Mikor letekintettem a határtalan mélybe, elbocsátottam az angyal fátolruháját és megfoghatatlan gyorsasággal jutottam vissza előbbi helyemre; megrázkódva, hirtelen fölnyitottam a szememet . . .

Mintha abban a pillanatban tűnt volna el az angyal . . . Lelkemre mondhatatlan bánat, csuf sötét melankolia borult.

Valami mondhatatlan, fájó sóvárgás fogott el, a mint az isteni látomás egyszerre szétoszlott. Mintha titokzatos erő ösztökélt volna, hogy fölkeressem azt a tulvilági lényt; pedig éreztem, hogy soha, sohasem fog többé visszajönni az az eljátszott alkalom.

— Istenem! hányszor ismétlődött már ez az érzés azóta . . . Hány alakban kergettem még mindig azt az isteni álomképet . . .

Közeledtünk már a faluhoz; az alacsony, szalmafedélű házak teljesen kibontakoztak a távolból, csak utczát nem lehetett még fölfedezni sehol, míg aztán egyszerre befordultunk az egyikbe. Egy-egy udvarból 4-5 kuvasz iramodott utánunk; olyan kárörvendve néztem tehetetlen mérgüket; nagyon féltem tőlük, s most is vegyült a kárörvendésbe egy kis borzalom. Az utcaajtókból bamba paraszt arczok bámultak ránk; egy mooskos képű, félmeztelen utca-gyerekek göröngyöt dobott utánunk; — úgy bántott ez a méltatlanság, (azt hittem, hogy most mindenki tisztelettel tartozik nekem: a hazatérő diáknak), hogy szerettem volna azt a kis szemtelen sansculotte-ot fölpofozni. A kis fehér falu igény-

figyelmeztetését és bírságolását a községi előjáró; kötelességévé teszi, mely kötelesség teljesítése a kevésbé népes községekben is elegendő munkát ad az anélkül is nagyon igénybe vett előjáróságoknak. Hát nagyobb városokban, hol a tanulók nagy száma következtében is tömegesebben fordulnak elő igazolatlan mulasztások.

Elismerés illeti buzgó kir. tanfelügyelőnket, Sipos Orbánt ki meggyrészt a mulasztások csökkentése érdekében is minden lehető elkövet, városunk különleges viszonyainak figyelembe vételével a községi, különösen a jelen tanévben létesített ismétlő leányiskolák mulasztóival szemben az eljárást akként kívánja szabályozni, hogy az a növendékek nagy száma daczára is az eredményt biztosító módon s az előjáróság, illetőleg karitányi hivatal nagyobb megterhelhetése nélkül legyen fogmatosítható.

Elvárjuk a szülőktől, gyámoktól vagy gazdáktól, hogy az ismétlő iskolás leánygyermeket rendszeren küldik a tanórák látogatására és nem adnak okot arra, hogy a törvény szigorát kelljen ellenük alkalmazni.

— z — y.

OTTHON-KÁVÉHÁZ
a Szt.-László-téren.
A volt „Polgár-kávéház“ teljesen renoválva; újonnan csinosan berendezve. — Üzletvezető: **Breyer M. Károly.**
Pontos kiszolgálás, kitűnő italok.

A prémontrei rend halottja.

— Két egy koszoru Makróczy sírjára. —

A „circumdederunt“ szomorú melódiája elhangzott . . . A rendtársak, barátok és tanítványok a temetőbe kísérték drága halottjukat, könyezve vettek tőle búcsút, s azzal a koporsó a rideg földbe süllyedt, magába zárva a mindenkitől tisztelt Makróczy Gábort.

A tanítványok kiváló tanárukat, a prémontrei rend egyik legkedveltebb és legtevékenyebb tagját, a társadalom pedig közbecsülésben álló alakját vesztette el benne.

Mindenik fél egyformán érzi a veszteség súlyát, s talán felesleges is mondanunk, hogy a prémontrei rend halottja egyszersmint a társadalomnak is halottja.

Makróczy Gábor annak a kiváló rendnek volt a tagja, a mely számos jeles nemzedéket nevelt fel a hazának és társadalomnak vallás- és felekezeti különbség nélkül s mindenkor a hazafias szellem sugallatától vezérelve. Százan meg százan köszönhetik e rendnek műveltségük, existenciájuk és jóllétük alapját, erkölcsi és szellemi kiképzetésüket. Ez a rend törhetetlen buzgalommal és mély

telen templománál bekanyarodtunk a „mi utcánakba.“

Pár percz mulva az ablakból édes anyám kedves arca mosolygott felém. Nem is köszöntünk egymásnak; elveszett az az ölelések és csókok özőnében.

Alig hogy a szobába értem, a kis fehér czicza hilezelve, dorombolva sündörgődött hozzám; én viszonzásul, még mindig némi idegenkedéssel, meg-simogattam a hátát.

Másnap, harmadnap már úgy éreztem magam, mintha mindig otthon lettem volna.

Egy napon az enyhe időjárás hirtelen átcsapott a legzordonabb, a legszigorubb télbe. Térdig érő hó esett le, a nappal borús, az éjjel tiszta volt, egy-szóval olyan csikorgó hideg állott be, hogy a madarak röptükben fagytak meg.

A borzasztó hideg daczára megindult az utczákon a betlehemes sereg. A juhászok bajszára nagy jégcsapok képződtek a meleg párából, amely a hatalmas bunda alól ki-ki ömlött a csikorgó hidegbe.

Egy darabig végig hallgattuk a „Menyből az angyal“ című ünnepi éneket, de aztán ellátogattunk a jegyzőékhez, ahol én: a diák köszöntöttem fel a házigazdát, aki az ünnepélyesen bemutatott kitűnő bizonyítványért egy ezüst tallérral ajándékozott meg.

A karácsony is, a vakáció is elmúlt, de az idő nem engedett. Szegény jó anyám tiltakozott az ellen, hogy édes atyám ilyen zord időben visszagyígyen az iskolába.

tudománnyal neveli évről-évre az ifju nemzedéket, hogy hasznos polgárokat adjon a magyar hazának és becsületes, művelt embereket a társadalomnak.

Ne adja az ég, hogy csak ilyen szomorú alkalmakkor ujithassuk fel a prémontrei rend amúgy is általánosan ismert érdemeit, de midőn ez a rend gyászol, nem titkolhatjuk el őszinte érzelmeinket, a melyekkel iránta viseltetünk.

A kegyelet adóját nem róhatja le szebben a társadalom, mint hogy a boldogult Makróczy Gábor emlékezetére jó tékony alapot létesít s így örökre fennmaradó márványoszlopot állít a kiváló férfiú sirja fölé, a ki egész életét a tanügynek szentelte és üdvös munkálkodása közben jutott ideje arra is, hogy a társadalom benne ne csak a tudóst, ne csak a tanárt találja fel, hanem a nemes szívű, aranyos kedélyű barátot is.

Valahányszor Makróczy Gáborról megemlékezünk, egygyel szaporítjuk azon koszorúk számát, a melyek frissen hantolt sírját hervadhatatlanul ékesítik.

Gara Ákos.

Makróczy F. Gábor.

(△) Őt is kikísértük oda, a hol a boldog feltámadás reménye alatt mindannyian pihenni fogunk egykoron. Nem fogjuk többé látni sem az oltár mellett, sem a tanári katedrán, sem a társaságban, sem az utcán, ha csak lelki szemekkel nem.

Koporsóját sokan állták körül, sírjába az igaz részvét kísérte, emléket rendtársai, barátai, tanítványai, ismerősei bizonyára sokáig megőrzik, mert megérdemli.

Harminczhárom hosszú éven keresztül tanította a legrealisabb tudományt, a számtant. Száraz tudománynak tartja az ifjuság, melyet a költői kedély — mint a milyen a fiatalság kedélye szokott lenni általában — nem örömezt fogad.

Makróczy aranyos kedélye megtudta kedvelteni ezt a száraz tudományt is a fiatalsággal. Ugy adta be, mint a keserű orvosságot szokta a doktor betegének. Megczukrozta kedélye cukrával, bevonta jó szíve mézével. A pezsgő humor, a cukros kedély, jó szív: elengedhetlen kellékek egy mathezi-tanárnál.

Mind ezzel bőven meg volt áldva a megboldogult.

Annak a tanítói rendnek volt tagja, amely Magyarország tanügyének történelmében nagy érdemeket szerzett magának. Történelmünk nem jegyezte fel, hogy a prémontrei rend valamikor nem hiven, nem lelkiismeretesen teljesítette volna feladatait. Az ellenkezőt azonban feljegyezte.

— Csak nem étetem meg a gyermekemet a farkasokkal — mondogatta egyre és az ő szeretete, félelme meghosszabbította az én igazán boldog szünetemet.

Elérkezett az oláh karácsony is, melynek általánosságából mi sem vonhattuk ki magunkat.

Jókor reggel átjött a szomszédnak a fia s bekiáltott az ablakon:

— Lasá me gazda in casá (Engedj be uram a házádba)?

Mi kórusban kiáltottuk neki vissza:
Ve lásam.

Erre aztán rágyújtott a »kolindálás«-ra. Soha sem hallottam szebb, magasztosabb, fenségesebb vallási dalokat, mint ezek a »kolindák«-váltak. A rythmus (trochaiea tetrapodia), a melodia, a tartalom — a mint emlékszem reájuk — mind visszatükrözték a feltámadás glóriáját, azt a ködös, misztikus fenséget, a mit csak a gyermekszív tud átérzeni, s a mikor gyermek-áhitattól áthatott, exaltált lelke nem az Istent érzi közelében, hanem önmagát érzi az Istenhez közel.

Déltájban a mi házunk közelébe érkezett a »turca«. Sajátságos alak volt ez. Egy ember, hosszú vörös kantust öltött magára, mely a fejét is elfedte. A kantus madárfejhez hasonló kerepelőben végződött, melyre két fölpántlikázott szarv volt erősítve. A kerepelő, a kísérő zenéhez verte a taktust, s az elédobott krajczárokat fölszedegette.

Akkor már csak reminiscenciákat ébresztett

Az oltár mellett papok voltak mindig, türellemmel más felekezetek iránt; a tanítói katedrán terjesztették a tudományt, jó erkölcsöket, szították a hazafias érzelmeiket, sőt volt rá példa nem egy hogy a fehér reverenda helyett katona-ruhát öltöttek magukra s a kereszt helyett kardot, szuronyos fegyvert ragadtak kezükbe a hazáért.

Ennek a derék rendnek volt egyik igen derék tagja Makróczy F. Gábor. S amit magára vállalt mint rendtag, azt kifogástalanul teljesítette.

Több mint három évtizedig tanítani — nem olyan könnyű feladat, mint azt sokan elgondolják. Ily hosszú idő megtöri a fizikumot, elfásítja a kedélyt, érzéketlenné teheti a szívet.

Makróczy felett mintha megállt volna az idő, oly sokáig ismertük jó fizikumával, derült kedélyével, nemesen érző szívével.

A legelső betegség aztán oly hamar végezett vele, hogy szinte nem akartuk hinni.

Most már ott pihen a temetőben, a hol a boldog feltámadás reménye alatt mindannyian pihenni fogunk egykoron.

Óra, ékszer és drágakövek.

ERTLER MÁRKUS

Bémer-tér,

ifj. Kohn Sámuel üzletével szemben.

Uj, legolesobb bevásárlási forrás!

Heti sakszemle.

Rovatvezető: **Gesztesi Ödön.**

Nagyvárad, decz. 22.

Midőn a »Hétfői Értesítő« rovatot nyit a nemes sakkjátéknak, fontos szolgálatot tesz az egész magyar sakkügynek, melyért méltán számíthat a királyi játék barátainak elismerésére és hálájára. A sakkozásnak más játékok fölött való elvitázhatatlan előnyeit, szépségeit, finomságait, elmeélesítő tulajdonságait ezuttal nem kívánjuk fejtegetni — csupán törekvéseinket fogjuk körvonalozni és programunkat röviden vázolni. Célünk a magyar sajtóirodalomban eddig sajnósan nélkülözött hetenként megjelenő sakkújság megalapítása; célünk továbbá a sakkjáték kultuszának városunkban és vidékünkön való fejlesztése és terjesztése; de célünk lesz mindenek fölött a nagyvárad sakkosok tömörítése: *a nagyvárad sakk-egylet megalakítása.*

Szemlének tartalma a körülményekhez képest elég bő és változatos lesz. Feladvány-rovatunk hetenként egy problémát hoz, felváltva 2 és 3 lépéses

bennünk ez a — valószínűleg — mythicus, bohócs alak. Eszembe jutott, a mint föltérdepelve egy ablak előtt álló székre, gyermekeg félelemmel, nagy, tágra nyitott szemekkel bámultam az odakint ugrándozó, titokzatos, rémes külsejű »turca«-t. Jobban félttem tőle, mint a kéményseprőtől.

Másnap egészen megenyhült az idő.

— Hallod Gyorgye! — holnap jókor reggel fogjál be, bemegyünk a városba.

Igy szólt apám és a pár szóra úgy összeszorult a szívem, csak sirni, sirni akartam keservesen, hogy ott kell hagyni ismét azt a kedves »otthon«-t, ahol engem oly igazán szeretnek.

»Az idő, hogy eljár; cserebogár, sárga cserebogár.«

Most ismét idehaza vagyok.

Ugy tűnik fel nekem, mintha elhervadtak volna azok a gyermekkori örökzöldek: azok a karácsonyi örömök. A szívem túlradt egy küssé, a mint megrohanták a kedves emlékek, örülni, sirni szeretnék, mint hajdan, de nem tudok. Bölcsesé tett a tapasztalat, egykedvűségre tanított meg az élet. Ovatos vagyok ma, nem tudok nagyon örülni, nem tudok kétségbeesni.

Csak egy érzés maradt változatlan: az, ami akkor fut át idegeimen, ha drága jó szüleimet ölelem, csokolom össze-vissza a viszontlátás pillanatában.

direkt mattokat kizárólag magyar szerzőktől. Közleendő játszmáinkat a hazai és külföldi legsikerültebb e nembeli termékekből fogjuk összeválogatni. Hírvonatunkban pedig hétről-hétre pontosan beszámolunk a sakkozást érdeklő mindennemű újdonsággal. Végül havonként legalább egyszer hosszabb cikkkelyt adunk közre a sakkvilágot mozgató általános elvek és kérdések köréből, hol is véleményünket mindig nyíltan és bátran kimondjuk; szóval minden tőlünk telhetőt megteszünk az ügy érdekében. A sakkozó közönséget pedig kérjük, hogy nehéz feladatunkban támogasson.

Huszár.

I. játszma.

Evans-csel.

Játszották Temesvárott 1893-ban.

Világos:

Kiss József.

1. e2—e4
2. H g1—f3
3. F f1—c4
4. b2—b4
5. c2—c3

Sötét:

Mayer György.

- e7—e5
- H b8—c6
- F f8—c5
- F c5×b4
- F b4—c5

A futár a5—re is visszahúzódhatik. Morphy F b4—c5 mellett nyilatkozott mert kevesebb alkalmat ad világosnak a támadásra

6.	0—0	d7—d6
7.	d2—d4	e4×d4
8.	c3×a4	F c5—b6
9.	d4—d5	H c6—a5
10.	F b1—b2	H g8—e7
11.	F c4—d3	0—0
12.	H b1—c3	H e7—g6
13.	H c3—e2	c7—c5
14.	V d1—d2	f7—f6
15.	K g1—h1	F c8—g4

Jobb ezen a helyen az elmélet ajánlotta védekezés 15... F b6—c7, B a8—b8-cal kapcsolatosan.

16.	H e2—g3	F g4×f3
17.	g2×f3	H g6—e5
18.	V d2—e2	H e5×d3
19.	V e2×d3	F b6—c7
20.	B f1—g1*)	K g8—h8
21.	H g3—h5	B f8—f7
22.	13—f4!	B a8—b8
23.	f4—f5	b7—b5
24.	B g1—g4	H a5—c4
25.	B a1—g1!*)	H c4×b2

*) Világos ügyesen vezetett támadásra készül.

*) E pompás lépéssel szemben jóformán tehetetlen a sötét hadaró; a futáraldozat szép és hibátlan.

26.	V d3—h3	V d8—e7
27.	H b5—f4	V e7×e4+
28.	f2—f3	V e4×f5
29.	H f4—g6+	K h8—g8
30.	V h3—h7+!	K g8×h7
31.	B g4—h4+	V f5—h5
32.	B h4×h5+	K h7—g8
33.	B h5—h8 matt	

Sakk-hirek.

Fenti esinos játszmat Kiss József, a nyáron elhunyt temesvári táblabíró játszotta Mayer György kiváló sakkozó ellen. Kiss nemcsak derék sakkista, hanem egy a köz- mint a magánéletben kitűnő ember volt. Tisztes emlékezetének kívánunk adózni, midőn játszma-sorozatunkat egyik szépen vezetett partiejával nyitjuk meg.

A szeptemberi sakk-egylet az ősszel lefolyt hastingsi saktorna főnyertesei között újabb és szűkebb körű versenyt rendez. Nevezettek közül csak 4 jelent meg: Steinitz, Csingorin, Lasker és Pillsbury. Az ötödik: dr. Tarrasch elfoglaltsága miatt kénytelen volt otthon maradni. Ez a mérkőzés nemcsak azért nagy jelentőségű, mert a sakkjáték négy elismert legerősebb mestere vesz részt benne, hanem azért is, mert mindegyiknek mindenikkel 6 partiet kell váltania. Távirati tudósításaink szerint az eddigi eredmény: Pillsbury megverte Laskert, Csingorin nyert Steinitz ellen, Lasker Csingorin ellen és Steinitz Pillsbury ellen.

Technikai akadályok miatt feladványt jelen számunkban még nem hozhattunk. Eredeti két és három lépéses problémákat, kiváló játszmákat, sakkezüket szivesen vessz a rovatvezető. Nagyvárad, városháza.

Kitűnő orpheum

a „CSARNOK“ kávéházban.

Minden este változatos műsor.

Hideg ételek, kitűnő italok, pontos kiszolgálás.

„HÉTFŐI ÉRTESSÍTŐ“

a legelősebb és legtaralmasabb heti lap; minden hétfőn 5000 példányban jelenik meg.

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel helyben vagy vidékre postán:
Egy óra . . . frt 40 kr. Félévre . . . 2 frt — kr.
Negyedévre . 1 frt — kr. Egész évre . 4 frt — kr.

Három értékes ajándékot sorsol ki a „Hétfői Értesítő“.

- I. Arany János összes költeményei díszkötésben.
- II. Vas Gereben összes munkái díszkötésben
- III. Feszty Árpád 6 méter hosszú körképe dísztartályllyal.

A sorsolásban részt vesznek azok, akik legalább félévre január 20-ig előfizetnek; a negyedéves előfizetők, ha legalább egy negyedével meghosszabbítják az előfizetést.

Előfizetni lehet a kiadóhivatalban, L a s z k y Ármin papírkereskedésében Kossuth-utca 19/20.

Vadász és főherceg.

— A megtévesztett uton. —

A kiváló és általánosan ismert stíriai író: Rogger P. egy igen mulatságos adomát közölt egyik bécsi lapban, amelyet hevenyészett fordításban érdekesnek tartok a reprodukálásra.

Ferencz Károly elhunyt főherceg — közli a „W. J.“ — igen kedvelte Stájerországot és különös előszeretettel tartózkodott Mariazell környékén. Nagyon szerette a magános sétákat s így gyakran kíséret nélkül tett kirándulásokat, melyek közben és alkalomadtán a hegyek lakóival szívesen beszélgetett. Ezek nem is sejtették, hogy kivel van dolguk, mert a főherceg a stíriai dialektust igen jól beszélte.

Egy ilyen kirándulás alkalmával a főherceg elbeszélte az utat és egy arra menő öreg paraszttól kérdezte meg: merre van Erlafsee? A megszólított öreg igen szívesen adta meg a kellő fölvilágosítást, de arra is késznek nyilatkozott, hogy az urat oda vezeti.

Utközben igen élénk társalgás fejlődött ki a két gyalogoló között. A főherceg azt kérdezte társától, vajjon ismeri-e Bécsét és volt-e már ott? A paraszt, mint majdnem minden vadász, szerette a hazug nagyzásokat és habozás nélkül válaszolt:

- Hogyne lettem volna! Voltam hát, ismerem!
- Nos, hogy tetszett neked a város?
- Nagyon jól! Bár nem olyan lombos, mint Mariazell, de azért szép város.
- Ugyan mond csak: nagy lehet-e? — kérdezte tovább — a főherceg egy vidéki ur szerepét játszva.
- Nagy-e? Nagyobb mint a mi Mariazell-ünk.
- Nagyobb? Ne mondd!
- Hígyje el! En életembe soha sem hazudtam.
- Elhiszem! Talán a „Burg“-ot is láttad, a hol a császár és a hercegek laknak?
- Az magától értetődik. Hej! ez roppant nagy ház, egészen aranyból van építve és az ablakok briliánsokból vannak csinálva.
- Ne mondd?
- Es az egész udvar vörös selyemmel ki van rakva, hogy a követet az esőtől meg ne ázzék.
- Nagyszerű! — Hát a szent István toronyban is voltál? azt mondják, hogy igen magas?
- Természetes, hogy voltam.
- És mennyi idő alatt másztál fel?
- Kevés hiány két nap alatt.
- Csak?
- Mit gondol? — engem az egész környéken jó hegymászónak ismernek.
- Azt mondják, hogy a „Prater is szép“?
- Azt nem néztem meg.
- Miért?
- Éppen akkor zárva volt.
- Kár! De azt is mondják, hogy Bécsben a császárt is meg lehet látni.
- Hát én is láttam!
- Ugyan hol láttad?
- Az utcán, mikor sétálgattott.
- Hogy néz ki a császár?
- Hát pompásan! Egy nagy vörös köpenybe burkolva járkált, fején arany koronával és arany kormánypálca volt a kezében; mondhatom önnek: igazi felség!
- Én is szeretnék felmenni Bécsbe — mondá a főherceg, — mialatt mosolygott a paraszt hazugságai felett.
- Az igazán érdemes.
- Mond csak, te bizonyosan vadász voltál s nemcsak egy zergét lövél életedben?

— Annyit az egész környéken senki sem lött, mint én!

— Talán atyád is vadász volt?
— Hát mi más lett volna?
— No, no nem minden apa vadász.
— Az igaz! felelé a paraszt, és egy kis gondolkodás után így szólt:

— Hát az ön atyja mi volt?
— Császár, felelé a főherceg.
— Eh, ne tréfáljon — suttogott a paraszt titokzatos arszkifejezéssel utitársához közeledvén — ne beszéljen oly hangosan! Esetleg meghallja egy zsan-dár s letartóztatja. A multkor a bátyám is megjárta, még pedig csekélyebb tréfa miatt. Hát önnek van-e bátyja?
— Van.
— Mi a foglalkozása?
— Császár! — felelte a főherceg.
— Mi a manó? kiáltott fel a paraszt nevetve; gyermekei is vannak?
— Hála Istennek! Legidősebb a Ferencz fiam.
— Mivel foglalkozik?
— Császár!

A paraszt majd megpukkant a nevetéstől.
— Van még egy fiam, folytatta a főherceg, ennek neve Miksa...
— Talán ez is...
— Igen, — folytatónak vágott közbe a főherceg — császár...
— Hát tudja mit? az ördög vigye el a tréfáit!
— Van két unokahagom is...
— Nos és ezek?
— Császár nék.

A paraszt nem tudta tovább tűrni a tréfát és úgy elfogta a nevetés, hogy percekig egy lépést sem tudott tovább menni. A könyei is hullottak a jóízű kacagástól. Hogy akarja ez az ur öt lefőzni a hazugságban. Végre a kacagást visszafojtva, kihívólag kérdezte utitársától:

— Hát te mi vagy?
— Császár lehettem volna! felelt a főherceg egy kissé komolyan, de azért a paraszt megint csak nagyot nevetett.

E közben Zell-hez közeledtek, hol a főhercegi kíséret a hosszú távollét miatt már nyugtalankodva várakozott. A főherceget az udvaroncok azonnal körülvették és szokás szerint hódoltak, bókoltak neki. A paraszt nagyot nézett és ijedtében zöld, kék és piros színt játszott az arca.

— Jezusom! kiáltott fel kétségbeesve.
A főherceg látván zavarát, hozzá sietett és így szólt:

— Köszönöm a társaságodat, és ha valaha újra feljössz Bécsbe és a Prater beleszárvá, kérdezősködjél csak Ferencz Károly főherceg után... majd kinyitja. Aztán megajándékozta a hazug embert, de a híres ottani templomra mutatva így szólt:
— Most pedig eredj oda és kérj bocsánatot az Istentől, hogy nekem annyit hazudtál.

Perényi Kelemen.

A „Bazár“-étteremben minden csütörtök és vasárnap cigányzene.

Kitűnő ételek és valódi hegyi borok; pontos kiszolgálás.

Nyomorék gyermekek.

Nagyvárada, december 22.

Huszonhat évi tornatanítás, soha nem kevesebb mint 800—1000 gyermekkel való folytonos közvetlen érintkezés; egy kis bonczani tudás; de végül az ember jóakarata, talán jogot adhat nekem arra, hogy e kérdésről, lehető röviden, értekezsek.

Kezdjük ott, hogy megcsodáljuk a piros pozsgés falusi leányt, és sajnálkozva nézzük azt az uri kisasszonyt, a ki palotában nőtt fel, jó ebédek, vacsorákhoz ül, mégis vézna, mégis beteges. Nem ám veleszületett egészség, és nem a veleszületett gyengeség az ok e két szervezet különbsége között, hanem a napsugár bősége az elsőlén, s a napsugár hiánya a másodiknál.

A falusi leány a nap legnagyobb részét künn tölti a szabadban; a városi gyermek pedig jókor reggeltől késő estig egy udvari szobában morzsolja a tanóra-rendet; közbe annyit zongorázik, hogy szinte fáradt; mikor a házhoz vendégek jönnek ő

is belül a salonba — függönyök mögés csak éppen hogy a világ kívánalmának is eleget tegyenek, hát minden második, harmadik nap kiviszik egy-egy órai sétára, hol a mama, vagy a madám, ismét csak az árnyas oldalán vezetgeti.

Tessék összehasonlítani egy, a szabadban, s egy, a szobában éveken át növelt — mondjuk — pelárgoniát.

Tömör, erős az egyik; nyurga sápadt, virágtalan a másik.

Ezer meg ezer szüle gondolkozik úgy hogy: a test nő magától is, tehát csak a szellemet kell hajtani és hajtani, hogy a világtól el ne maradjon.

Lovainkon a fáradságot észre vesszük, megsajnáljuk, pihenni hagyjuk.

Gyermekeink szellemi fáradságát eszünkbe sem jut figyelemmel kísérni.

Az a folytonos tanulás nem az egész agyvelőt, hanem annak csak egy kisebb csomóját veszi igénybe. Azt megértjük, hogy a láb, a kar kifárad a hosszas munkában; az ujjakat reszketés fogja el, görcsöket kap a sok zongorázástól; még a szem is fáj, ha érdekesnek tetsző olvasmányból sokat élvezünk. Csak az nem jut eszünkbe, hogy az agyvelőnek ama kicsiny részecskéje is képes kifáradni, mely a tanulás eszközlésére oly kiváltságosan van teremtve, mint a láb a járásra, a száj az evésre, beszélésre.

Az iskola? Tudományos, derék paedagógusok csarnoka, hol az egybegyűlt atyák, azt a magasztos eszmét, hogy p. november 23-án, délelőtt 9 órakor, az ország minden iskolájában a harmadik declinatio genitivusáról; a különböző nevezőjű törtek kivonásáról tanítsanak, vagy a Toldy 16-ik versszakát magyarázzák: fel nem áldoznák az ország összes gyermekeiért.

Ehhez jön még, az iskola hiusága, vagy mondjuk a tanári képmutatás, meg a szabályrendelet után nyomban következő másik, tizedik, századik rendelet.

Le kell morzsolni az állandó tanmenetet, ha török, ha szakad!

Ellensúlyozásul ott van a torna és a tornászati kedv fokozására ott vannak már az országos és kerületi tornaversenyek. Tovább megyünk. Épitünk tornacsarnokot, hol ismét csak a napsugártól zárjuk el a gyermek csontjait!

Hát még a sok kihagyott irnivaló.

Az iskolák nagy része modern padokkal van felszerelve. Egyméretű mind, tágas tér jut minden gyermeknek. Csak a diák nem egyforma, s míg az egyik görnyedve ír a számára szűk iskolai padokban, a másikat elfárasztja a kapaszkodás, mert az ő apró termete, az ülő és író-támla közötti távolságot nem éri át.

Az ilyen gyermek azután neki fekszik az írásnak. Gerincz-oszlopa jobbra görbül. A jobb oldali bordák kifele dőlnek. A jobb váll folytonosan emelkedettebb tartásba jut, s ezt az emelkedést elősegíti az, hogy naponta 3—5 klg. súlyú könyvet, rekvizitumot kell az iskolába czipelni.

Eddig még hagyján! De most jön a kihagyott lecke; a sok irnivaló! Mert a szüle csak azt hiszi, hogy a gyermekét akkor tanítják lelkiismeretesen, ha annak sok lecke két adnak fel.

Eltelkintve attól, hogy a tanítás és lecke feladás egymástól távol esnek; a gyermek otthon, amaz asztalnál ír, a melyiken a család ebédelni szokott.

A család 3—5 gyermeke már magában véve különböző nagyságu. Hanem azért ott ülnek az egyformán alacsony nádszéken. Egyik jobban kapaszkodik a nagy asztalig, mint a másik.

A lecke le van írva; a jót meg a jelest haza is viszi a fiú s a leányka minden időszak végén. S a 14—15 éves korban szalad az édes mama Dollingerhez, hogy azt a görbe gyermeket gyógyítsa meg.

Már most kérem, hogyan kívánható az, hogy tíz évi csendes, szinte másodpercenként tartó elhajlást heti 1—2 tornázás; de sőt mindennap egy órai lecke 2—3 hónap alatt helyrehozzon?

Másoknál a picziny gyermekkorban kezdődik a gerincz-görbülés.

Oka szerintem a következő:

A gyermeket valami változás éri. Elkezd sirni. Amamácska nincs oda haza s a jó pesztra kibontja a kicsikét a pólyából, úgy gyűgyögteti, s legtöbbször a jobb karon. A picziny gyermek elbődül a sok danolástól. Oda hajtja fejcskékjét a jószívű cseléd vállára, a ki még akkor is lötyögteti a piczi jószágot, mikor az már alszik.

A napsugár nélkül nőtt kis gerincz egy pár csigolyája engedni kezd. A gyermek görbül. Nő, nő! Ülése mindig sajátságos. A mamácska szó-

ongatja is. Később az iskola ad ennek a gyermeknek sok tanulni valót, s a gerinczajt a 14—15 éves korban veszi észre az — édes mama!

És a cigány gyerek miért nem görbe? holott azt nem fászlizák!

Azért, mert napsugáron nő. Puha párnák helyett a gyepen hencsereg. Azt eszik a mit kap, s nem azt, a mi a nyelvet csiklandozza.

Egy másik baj a gyermekeknél a boka természetellenes állapota.

Nem kísérem meg vitatni azt, hogy ez a baj átörökölt tulajdonság-e?

De azt tudom, hogy egészséges lábbal született gyermek, a későbbi korban nyomorodott el.

A mamácska czugos czipőt vesz a púbinak! Tudja isten! annak a felhúása olyan teketória nélkül megyen.

Ötven eset közül azonban nem a mama, hanem a cseléd, 49 ízben huzza fel azt a czugos czipőt! Ha azt is lassan végzi, rákiátanak.

Igy azután siett! Bonczani ismerete nincs. A gyermek iránt kiméletet nem érez. Egy pár erős fogás és a czugos topán minden nagyobb teketória nélkül fenn van a gyermek lábán!

Az izületekben azután valami daganat támad. Semmi no! Majd elmúlik. A »kis betyár« valahonnan leugrott és tagadja. Ő kereste magának stb. 10—15 év múlva azután szaladunk Dollingerhez, hogy ezt a rossz lábat 1—2 hónap alatt hozza helyre.

Igy nevelünk tisztelt családok nyomorék gyermekeket!

Rátkay József.

Czigány-zene
minden szerdán, pénteken este és vasárnap délután
a „ZÖLDFÁ“-kávéházban.
Pontos kiszolgálás.

Ereszd be a tótót...

Nagyvárad, decz. 22

Nagyvárad-város monumentális épületet emeltetett a m. kir. reáliskola részére. Az építkezés — a polgári iskolát nem számítva — legalább is 150 ezer frtba került. Minthogy pedig a város az ipariskoláztatás céljaira külön helyiségekkel nem rendelkezik, felterjesztést intézett a kultuszminiszterhez a város által épített reáliskola néhány antermének ipariskolai célokra való átengedése iránt.

A kérelmet a miniszter egyszerűen elutasította azon indokolással, hogy az iparostanonczok a reáliskola új butorait veszélyeztetik. Szóval: félti azt a gombot, melyhez a kabátot a város készítetté.

Időszerű lenne a miniszteri kegyes leirat felolvasása alkalmából a törvényhatóságnak valamelyik telkét az iparoktatás céljaira emelendő iskolaépület helyéül följánlani s felkérni a miniszter urat, hogy némi viszonzásul a reáliskola építkezésével hozott nagy áldozatért az ipariskola építkezési költségét — mi 40—50 ezer frtnál többet alig igényelne — fedezné.

Az ipari érdekek támogatása sehol sem indokoltabb mint városunkban s ha e téren alapos munkát akarunk végezni, kezdjük a dolgot az iskoláztatáson.

— J.

A viszontlátás

— A „Hétfői Értesítő“ számára írta: Nagy Lajos. —

Készen van minden akta, csak a riportkönyvet várja a fogalmazó.

Mig azt behozzák, abból is csak egy pár perc van már hátra.

Milyen jól esik ez a kevés idő. Legalább ez alatt megszűnik járni az a gép, melynek egyik nap-számásúl szegődöttte őt is a sors, s egy kicsit ő is megpihenhet.

Sajátságos egy gép is ez!

Rendeltetése: az embert gyalulni, faragni, hogy haladhassunk ama végcél felé, melyet a bölcsék és tudósok »erkölcsi tökély«-nek neveztek.

Emberrel bálni!

Ennél nincs fárasztóbb és háládatlanabb munka.

A Himalaja legmagasabb bércezt is vésője alá veheti az ember, alakot adhat neki, egyik évezred a másik után temetkezik el mellette, az akkor is ott fog állani, még az idő — ez a minden földi dolognak örökös ellensége is csak nagy félve mer olykor-olykor egy-egy porszemet belőle leörölni.

Az embernél — az egyik perc munkáját a másik perczben elrontja ő maga.

Kitanulhatatlan egy alkotás!

Mikor javára dolgozol, mikor a legjobbat teszed vele: megbünteted azért, hogy a büntetés fájalmából megtanulja, hogy azt, a mit elkövetett, nem szabad tenni, feltámad benne a visszahatás, tégedet tart rossznak, kegyetlennek. S a mint az ostor pattogását nem hallja, ismét a tiltott után tör. S a mi ennek a gyaluló, faragó gépnek a legfőbb átká, hogy munkásai egymásután hullnak el mellőle a nélkül, hogy csak egy is elmondhatta volna magáról, hogy közelebb jutott ama nagy cél felé. Az pedig, aki olyan közelről láthatná meg ezt — mint az a nagy munkás a Nebó hegyormán a kanaánt — ki tudja, mikor születik?

De nem is csuda.

Mert az a harc, mely a hitrege tanítása szerint már az első emberpár családjában kiütött, azóta folyvást tart, s nem hogy csappant volna, hanem minél inkább növekszenek az emberek számban, annál erősebbé válik s nagyobb arányokat ölt. Sőt maga az a modor sem változott azóta semmit, melyet a harcban álló felek használnak egymás ellen. Hisz az emberi természet most is ugyanaz, mint kezdetben; a szenvedélyek, melyek az első emberpárban keltek életre, ma is csak azon módon hullámzanak, mint ő bennük...

A szer, mely a harc okát orvosolni képes lenne, ki tudja melyik érez gyomrába, vagy világrész füvei közé van elrejtve, a harc tehát napról-napra ismét felújul.

Gyalulni, faragni pedig azt lehet — a mi van, így a gép sohasem végezhet többet, s az eredmény mindig ugyanaz, s a következő nap is ugyanazt a munkát teljesíti, csak a szereplő alakok különböznek.

Ez örökös egyhangú s hozzá háládatlan munkában hogy ne esnék hát jól a fogalmazónak, ha egy kicsit a gép mellé leheveredhetik.

Lehet, hogy talán másra nézve éppen e pár perc volna a legnyugtalanítóbb, a ki alig várja, hogy az alakok különféleségét szemlélhesse, kiknek arcaikról néha egy egész történetet lehet leolvasni.

De őt az alakok ujdonságának ingere nem nyugtalanítja, annyira megszokta már ezeket. Ő ezt a kis pihenést másra használja fel.

Lele most egészen másutt jár.

Ő is ember, a szeretet az ő szívében is rést vert... csak hogy míg más ember szívében a szeretet azt a rést azért vágta, hogy azon a boldogság bemelessen, az ő szívéből azon az kiszuhant... Margit, a kedves Margit, ki nála a szeretet kalapácsát az első ütésre mozgásba hozta, míg ő távol járt dolgozni, küzdeni azért, hogy minél hamarabb eljöhessen az idő, midőn őt magának mondhatja — eltűnt.

Hasztalan kérdezősködött az ismerősöktől, hiába kérdezte meg a falu minden lakóját, senki sem tudott választ adni, melynek nyomán csak kereshetné is. S most, midőn reménye haló félben van, hogy elbucuzzék tőle — mielőtt attól örökre megválna — felidéri gondolatában azokat a tárgyakat és eseményeket, melyek őt Margitra emlékeztetik.

Mint ködfátyolkép jelenik meg előtte a kis ház, melynek eresze alatt annyi gondtalan órákat töltöttek; a csergő patak, melynek partján szedték a vadvirágokat. Lelkébe visszahozza a perczet, midőn Margittól először válni kellett, hogy a szomszéd városba vigye apja tanulni; s újra átélte azokat a napokat, melyeken annyi küzdelemnek és bánatnak volt részese. Elvette tőle a sors szülőt; egyedül állott a tenger áradatban, de a hullámok felett egy alak jelent meg előtte, kitzűzött célja felé mutatva — akkor elcsendesült minden, sőt ujult erővel folytatta tovább a lankasztó küzdelmet.

Most itt van — a révpárnál. Most itt kitért karok fogadják. Ő nem zúgolódik ez ellen, ő csak egy parányi fényt óhajt, mely áttörje azt a sűrű ködöt, mely Margitot tőle eltakarja...

Az a fény sem gyul fel sehol

Meg kell hát semmisíteni azt az egyetlen szálát is, mely őt Margithoz fűzte? El kell hát te-

metnie azt a reménységet is mindörökre, hogy valaha ő vele találkozzék.

Mint a szülő, ki egyetlen gyermekét veszíti el, mig a koporsót előtte viszik, néma zokogással törődik bele a sors végzésébe, de midőn szeretete kihűlt tárgyát a sirba akarják leereszteni — a kétségbeesés végerőfeszítésével áll ellen — az ő lelke is e pillanatban a kétségbeesés végerőfeszítéseként szavakban tör ki:

— Nem! Az nem lehet!

— Nektek újra találkozni kell! — hangzik vissza lelkében a biztató szó, midőn egy érczes hang rezzenti őt fel, hogy: a csavargók elő vannak állítva s az inspekziós a riportkönyvet elébe teszi az asztalra.

Minő tündérvilágról álmodozott az imént...

Minő ellentét tárul itt fel... Azok a megszokott rongyos, elzúllott alakok; borzadályt keltő példái az életnek, mivé sülyedhet le az ember. Arcaikon meglátszik még a márnak hatása, melyet ezen emberek itala — a pálinka okoz.

... El! Messze az ábránddal! Margit emlékét e perczben tovább is fűzni bűn; a gőz, melyet kilehelnek, megfertőztetné a szerelmi márnak.

Maga elé veszi a riportkönyvet s gyorsan szabja ki rájuk a büntetést.

Egy névhez érkezik.

Különös játék a véletlennek, éppen az a név, melyről csak az imént ábrándozott...

Az nem az!

Hogy is lehet ilyet gondolni?!

Hátra sem nézve, kiáltja a nevet s egy tolonczjegyző-könyvet vesz elő.

De minő csodálatos? ... Mintha a hangja is az övé volna.

Hirtelen a csavargó szemébe néz... s úgy tetszik neki, mintha e két bágyadt szem tükrében annak a kicsiny falunak házaeszkáját látná, melynek eresze alatt ábrándja tárgyával — Margittal annyiszor eljátszadott... Lelkének hurjain egy fájó rezgés vonul át, eltűnik előle minden, s nem tudja, hogy a világ forog-e vele vagy agya bomlott-e meg? A fájdalom lebilincselve tartja nyelvét, csak kezével int, hogy eresszék el... Azután beteszi az ajtót, midőn már senki sincs körülötte, leborul a tolonczjegyzőkönyvre, s göröcsök zokogásban adja ki ábrándjainak utolsó akkordjait.

Azóta sok idő telt el.

A fogalmazóból magasabb tisztviselő lett. Szorgalmas és tehetséges embernek ismeri mindenki.

Csak az a kár — mondják — hogy nem nőül meg. Pedig milyen jó parthie-ra tehetne szert. Bizalmas ismerősei sokszor tesznek is előtte ilyesmiről említést, de ő olyankor elkomorodva azt feleli, hogy abba az idő már beleszólt, neki hivatalának kell élnie, s annak is szenteli minden idejét.

Valódi rendőrtisztviselőnek termett — jegyzik meg róla — kit sem pénz, sem a mi a legszigorubb embereket is el tud olykor-olykor tántorítani — az asszony — sem képes az egyenesség útjáról eltéríteni. S mikor az asszonyok a szép, dalias alaku rendőrhivatalnokot meglátnak nem állhatják meg, hogy azt ne mondják róla, ők ilyen szívű embert még nem láttak, a ki sohasem volt szerelmes...

Pedig erre a könynyel áztatott tolonczjegyzőkönyv tudna felelni, melyet a viszontlátás emlékeül oly féltékenyen őriz tárczájában.

Előfizetési felhívás.

„Hétfői Értesítő“ czim alatt egy heti lapot alapítottunk.

Az eddig megjelent számok igazolták annak létjogosultságát, mert a közönség pórtfogásába fogadta.

A „Hétfői Értesítő“ hézagot pótol az által, hogy akkor jut az olvasó közönség kezébe, mikor más hirlap nem jelenik meg, vagyis minden hétfőn reggel, hézagot pótol továbbá az által is, hogy mint társadalmi közlönynek fontos feladata van a fővárosi és nagyvárad politikai napilapokkal ellentétben — melyek majdnem kizárólag a napi politikai eseményekke, foglalkoznak — csak társadalmi ügyek illetve a különféle tudománykörök, művelészetek, ipari, kereskedelmi, közigazdász-

kérdések, élethivatatok bajaival foglalkozni mindig és mindenkor a független és hamisítatlan igazság keresése és érvényesülése szempontjából.

Erős meggyőződésünk, hogy az igazság érvényesüléséhez csak tiszta eszközök és tisztességes hangon tartott tárgyalások vezethetnek: a „Hétfői Értesítő“ hangja, modora, tehát csak tisztességes és tiszta lehet a jövőben is.

Lapunk egyik kiemelkedő elve a társadalmi békének megóvása, melyet azonban nem az igazság elnyomásának árán akarunk érvényre juttatni.

Tiltakozni fogunk az ellen, hogy a családi élet szentélyébe, vagy a közélettel összefüggésben nem álló magánügyekbe bárki beleavatkozzék, de viszont igyekeznünk fogunk, hogy a nagy közönséget joggal érdeklő események az igazsághoz híven kerüljenek a nyilvánosság elé.

Törekedni fogunk jövőben is arra, hogy változatos, tartalmas lapot adjunk az olvasó kezébe.

Nem csinálunk magunknak ezuttal sem nagyhangú reklámot, egyszerűen utalunk az eddig megjelent számokra.

Az aktuális és ismeretterjesztő cikkek, szóval a lap tartalma elég bizonyítékot szolgáltatnak arra nézve, hogy a „Hétfői Értesítő“ nek van létjogosultsága.

A „Hétfői Értesítő“ munkatársainak névsora:

Adorján Armin dr.,	Krasznainé F. Mari,
Adorján Emil,	Krudy Gyula,
Bodor Károly dr.,	Komlós József dr.,
Bozóky Géza,	Lakos Lajos,
Dus Laszlo,	Mandel Viktor,
Dési Géza,	Nagy Lajos,
Edelmann Menyhért dr.,	Parányi Kelemen,
Erdős Mikra,	Racz Mihály főmunkatárs,
Fodor Gyula dr.,	Rátkay József,
Gyémánt János dr.,	Ragány János,
Grósz Menyhért dr.,	Róz Mihály,
Gesztesi Ödön,	Sztarill János,
Gara Akos,	Sarkadi Lajos dr.,
György István,	Sziládky Imre,
Hajduska Árpád,	Várnay Ferencz dr.

E névsornál nagyobb reklámra nincs szükségünk és reméljük, hogy az olvasó közönség jövőre is támogatni fogja a „Hétfői Értesítő“ nemes szándékában.

Nagyvárad, 1895. decz. hó.

A szerkesztőség.

Szakrajztanár az ipariskolánál.

Nagyvárad, december 22.

Alsófoku ipariskolánknál különösen a téli tanfolyamon rajztanításra állandó szakrajztanári állás szerveztetett még az 1893. évben. Javadalmazása 1000 frt évi fizetés, 200 frt. lakbér; egyéb semmi.

Előzőleg a megkivántató és alkalmazott tanerők folyton változtak, a mi hátrányos volt a rajzoktatásra és a tanulók előmenetelére; a szaktanári állás szervezése által az ezéleztetett, hogy állandó rajztanerő ne hiányozzék az ipariskolánál és így a szakszerű oktatás is folytonos legyen.

Most azonban kitűnt az, hogy jó lehet megvan az állandó szakrajztanári állás, még sines állandó tanerő, állandó szakrajztanár. Ugyanis a két éven át ipariskolánknál működött szakrajztanár lemondott, mert kedvezőbb, mondhatni kényelmesebb, de jobban is javadalmazott álláshoz jutott és jelenleg ipariskolánknál ismét hiányzik a szakrajztanár, az állandó tanerő; kénytelenek vagyunk tehát kisegítő tanerőkket úgy a hogy pótolni.

Annak, hogy ez idő szerint ipariskolánkhöz a szakrajztanárt állandósítani még nem sikerült, egyedüli oka az, hogy a dotáció aránylag csekély, így csak szükségéből és átmeneti alapul fogadják el ipariskolánknál a szakrajztanítást minden pályázó és a mint kedvezőbb

állás kínálkozik, tőlünk azonnal eltávozik, mert hiszen szakrajztanárokat iránt nagy a kereslet országszerte, ellenben kevés a kínálkozó szakrajztanerők száma.

Az ipartanodai bizottság folyó hó 16-ik napján tartott ülésében meghányta, vetette a dolgot és a határozattá emelte azt, hogy a költségvetés keretén belül, de mégis illő s megfelelő javadalmazással állandó szakrajztanul alkalmaztatni fogja az ipariskola ez idő szerint igazgatóját: Szüts Izsót akként, hogy az igazgatói és a szakrajztanári állásokat egyesíti és a két állásnak fizetését is; mi uton és módon az egyesített igazgató szakrajztanári állás fizetése a 200 frt lakbér-illetményen kívül leend 1300 frt, mely egészen a apul vétetik a nyugdíj-számításnál, ezen felül ötévenként 100 frt fizetési pótlék is biztosíthatni fog részére.

Az ily javadalmazással majd egybekötendő igazgató-szakrajztanári állást az ipartanodai bizottság felajánlotta pedig Szüts Izsónak azért, mert a nevezettnek ahhoz meg van a kvalifikációja, nemcsak, hanem több egy évtizede már, hogy ipariskolánknál működik mint rajztanár és a bizottság meggyőződést is szerzett az ő szakképzettségéről, kiváló szorgalmáról és lelkiismeretességéről. Megfelelőbb tanerőt keresve sem találhatnánk.

Szüts Izsó a felajánlott állást el is fogadta azon kötelező ígérettel, hogy ipariskolánknak állandó kötelekében fog maradni és annak idején a szükséghez képest lemond a közönségi-polgári iskolánál elfoglalt rajztanári állásáról, hogy így egész erejét, teljes idejét is az ipariskola vezetésére s az ipariskolai szakrajztanításnak szentelhesse.

Az ipartanodai bizottság a városi tanácshoz előterjesztést készült tenni az iránt, hogy Szüts Izsó lehetőleg mielőbb igazgató-szakrajztanárnak kineveztesse és ezen minőségben véglegesítesse.

Az ipartanodai bizottság reményli, hogy a kir. tanfelügyelő, a városi tanács is közreműködni fognak abban, hogy az ipartanodai bizottság intenciója megvalósulást nyerjen. Az ellenkező intézkedés ipariskolánknak érdeke ellen volna.

Sztarill János.

Dietrich J. és Fia
cs. és kir. udvari szállítók
budapesti cég

Tea-, Rum- és Cognac

bizományi raktára
NAGYVÁRADON

Olaszi, Fő-utca, **KISS DÁVID** urnál a különlegességi tőzsde mellett.

A heti krónikából.

— Részletek. —

Nagyvárad napról-napra halad, s így azt is megérjük ma holnap, hogy villamos vasuton közlekedhetnek a váradiak. A héten ismét ajánlkozott egy vállalkozó a polgármesterhez intézet levél útján, hogy hajlandó Nagyváradon villamos vasutat létesíteni, ha a város forgalma igényeli.

A mi után annyian sóvárogtak, a mit napokon keresztül izgatottan vártak a nyerni vágyó emberek: az osztálysorsjáték főnyereményét a sorsjegyeket kibocsátó terézvárosi takarékpénztár ültette meg s így a 60,0000 korona szépen visszagurult abba a szekrénybe, a honnan — voltaképen ki sem vették. Milyen praktikus szerencsejáték!

Egy szerencsétlen fiatal ember, Réthy Gyula segédjeggyel oltotta ki a héten életét. Öngyilkosságát valószínűleg elmezavarból követte el.

Erdélyi igazságügyminiszter végre belátta, hogy Justicia számára Nagyvárad igen mizerábilis lakóhelyül rendelkezik s ezért leiratban tudatta városunk közönségét, hogy a jelenlegi törvényszék helyén igazságügyi palotát fog építtetni. A terveket és a költségvetést akkor fogja elkészíttetni, ha a város a leiratban foglalt feltételeket elfogadja.

Ditrői Mór megürült helyére, a kolozsvári nemzeti színház igazgatójává a belügyminiszter Megyeri Dezsőt nevezte ki Megyeri mint rendező, színész és színműíró egyaránt bokros érdemeket szerzett, s így a kinevezéssel a legmagasabb igényű körök is meg lehetnek elégedve.

Ő Felsége a 150 ruthénből álló deputációnak csak 6 tagját fogadta s költségesnek és illetlennek nyilvánította eljárásukat, mert olyan nagy deputációval jöttek Bécsbe.

Tudvalevő dolog, hogy a belügyminiszter viszsza küldte a nagyváradai kath. kör alapszabályait, mert nem tudta belőlük kivenni, hogy dr. Schlauch Lőrincz biboros-püspök elfogadta e a kör védnökségét. Erre a bibornok a polgármesterhez intézett levelében kijelentette, hogy a kör védnökségét elfogadta, mivel a politika teljesen ki van zárva a kör működési keretéből.

A „Hétfői Értesítő“ is kikelt már egy izben az orpheumok elfen, mint a melyek a közérkölciséget és a nemzeties érzést megrontják. A „Magyarország“ egy idő óta hivatottan üzi az orpheumok üldözését, a mi bizonyára csak a közjóának válik hasznára.

A milleniumra nagyban folynak az előkészületek. Csaknem minden nap érkezik valami hír az ezredéves kiállítás örvendetek haladásáról. E szerint jövő évi május 11. és 20 a között a fővárosi színházakban nagy diszlocadások lesznek, a melyeken ő Felsége és a királyi vendégek is részt fognak venni. A diszlocadásokat természetesen a lehető legnagyobb fénynyel fogják inszczenirozni és többek közt „Az ember tragédiáját“ is színre hozzák.

Irinnyi János, a gyufa feltalálója, meghalt. A kiváló magyar tudós, a ki találmányával örökké emlékeztetessé tette nevét a civilizáció történetében, csendes visszavonultságban élt Vértesen, s csak halála alkalmával kapta fel ismét a hír szárnya nevét. Nyugodjék békében!

A hazaszeretet szent tüze még mindig fennen lobog a magyar ember szívében. A honvágy nemcsak a költők ajkain él, hanem a külföldön levő magyarok nemes keblében is. Egy magyar származású szücs-segéd Laskovich, öngyilkosságot követett el, mert hazáját nem láthatta viszont. Az a körülmény, hogy a szerencsétlen ifjut a honvágy, nem pedig a könnyelműség vitte a sirba, kimentí végzetes tettéért minden magyar ember előtt.

Zichy Jenő gróf, második expedícióra indult a Kaukázus vidéke felé, hogy első útján szerzett tanulmányait kiegészítse. A nemesszívű gróft barátjai is elkísérték tanulmányútjára.

A függetlenségi és 48-as, párt elnöke, Paksy Gusztáv, valamint I. alelnöke, Nádányi Jenő lemondtak tisztjokról s teljesen kiléptek a függetlenségi párt kötelékéből.

Szomorú dolog hogy az orvosok mindig fedeznek fel valami új betegséget, a miről eddig senki sem tudott. Így legujabban dr. Mendel, német orvos azt észlelte egy páciensén, hogy a végtagjai, továbbá ajka és álla aránytalanul megnőtt. Ez a baj az agyvelő betegségéből keletkezett, s dr. Mendel már a gyógyítását is megkísérlette fris agyvelő adagolásával.

A férfiak még csak elviselhetik ezt a különös bajt, de mit csinálnak a hölgyek, a kik idomtalan lábbal és kézzel nem hódíthatnak?! . . .

A budapesti törvényszék, mint sajtóbiróság Holló Lajos és Bartha Miklós országgyűlési képviselőket, a kik Vekerle Sándor volt miniszterelnököt annak idején hírlapvásárlással gyanúsították, rágalmozás vétsége miatt 6-6 havi foga házra és 1000-1000 frt pénzbüntetésre ítélte.

Utmutató a hirdetésekhez.

Olvasó közönségünk iránti figyelemből betürendben adjuk azon kitűnő és szolid czegek névsorát, akiknek hirdetésükből bő értesülést lehet szerezni a legolcsóbb bevásárlási forrásokról, vagy azon helyiségekről, ahol a legnagyobb kényelem mellett bő szórakozást talál a nagy közönség.

A hirdetések mind számozva vannak és így elég csupán ezen utmutatót áttekinteni, hogy kiki gyorsan rátaláljon arra a forrásra, amely bevásárlási szándékát érdekli.

Ausländer S. (férfi szabó) 21. sz.

Czeplédy Sándor („Zöldfa“ vendéglő, szálloda) 6. szám.

Erödi Herman (czukrász) 9. sz.

Farkas József (műkertész) 18. sz.

Fiegmann Armin (női confection) 20. sz.

Freyberger Albert (női divat) 23. sz.

Friedländer Herman (divatárú üzlet) 35. sz.

Grósz Henrik (női confection) 7. sz.

Hönigsberg N. F. (fűszerkeres.) 2. sz.

Jiraszek és Krausz (mész és tizifa) 17. sz.

Ifj. Kohn Sámuel (női divat) 8. sz.

Kunz József és társa (női divat) 1. sz.

Leitner Lázár (divatárúház) 14. sz.

Légszeszgyár 30. sz.

Leitner Márton (női divat) 15. sz.

Mittheiler Ede (férfi szabó) 4. sz.

Oskovits A. és fiai (lisztraktár) 23. sz.

Meumann M. (Lévai-palota) kész férfi ruhák 1. sz.

Nemes Mihály (női confection) 3. sz.

Neumann M. Sándor (kész férfi ruhák) 10. sz.

Nádor L. és társa (cipő, kalapüzlet) 27. sz.

Stern Herman („Korona“ kávéház) 29. sz.

Silbermann Márton (divat és rőfös-üzlet) 26. sz.

Szanditz Adolf (női divat) 19. sz.

Sziládky és társa (férfiszabó) 11. sz.

Schönberger Herman (csemege-üzlet) 13. sz.

Stern Ignác (kész férfi ruhák) 16. sz.

Silbermann Ignác (apró hirdetések) 24. sz.

Ungár Jenő (könyvkereskedés) 5. sz.

Wallerstein Ferenc (butorkereskedő) 22. sz.

Weinstock Fülöp (ékszerész és órás) 25. sz.

Weisz Ignác fia (aranyműves) 37. sz.

Biharmegyei vásárnaptár.

Heti vásárok.

Álmosd, szerdán.
Báránd, kedden.
Beél, szerdán.
Belényes, csütörtök.
B-Ujfalu, csütörtök.
B.-Püspöki,
B.-Büszörmény, csütörtök.
Cséffa, csütörtök.
Csökmő, szombat.
Derecske, csütörtök.
Ólóság, szerda.
Étesd, csütörtök.
Ermihályfalva, csütörtök.
Feketeó, hétfő.
Félegyháza, csütörtök.
Hajdu-ágos, szombat.
Henczida, szerdán.
M.-Keresztes, szerdán.
Kis-Marja, hétfő.
Komádi, péntek.
Kötegyán, hétfő.

M.-Cséke, szerdán.
Margitta, pénteken.
Mioske, csütörtök.
N.-Bajom, pénteken.
N.-Baród, hétfő.
N.-Léta, csütörtökön.
N.-Szalonta, pénteken.
N.-Várad, kedd és péntek.
Ókány, szerda.
Ókrős, kedd.
Piskolt, szerda.
Sarkad, csütörtök.
Szatard, szerda.
Szent-lóbb, hétfő.
Szekélyhid, péntek.
Széplak, kedd.
Tencs, hétfő.
M.-Telegd, péntek.
Torda, hétfő.
Zsáka, szerda.
Vaskóh, szombat.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Sarkadi Ignác.**
Főmunkatárs: **Rácz Mihály.**

NYILT-TÉR.

Új férfi és női divat-bazár.

Fő-utca (Guttman-ház)

I Z R Á E L K.

fiókja.

Figyelmébe ajánlja a női és férfi közönségnek

gyermekjáték nagyraktárát

**A karácsony és ujév alkal-
mából.**

Finom berendezés; méltó a megtekintésre.

A „Kádár és Kiss“ cég üzlete mellett.

Legszebb és legolcsóbb
karácsonyi ajándékok
felnőttek és gyermekek részére Kalenda
János Szent László-téri üzletében.
Kitűnő varrógépek,
villanyos csengők és hozzá való beren-
dezések a legszolidabb árak és jótállás mel-
lett, Kossuth-utca (Mezey-ház) fiók-
üzlet.

H I R D E T É S E K.

ANGOL BÉCSI DIVAT.

Férfi- és gyermek-ruha raktár.

Neumann M. Sándor

Nagyvárad, Olaszi, Bémer-tér, Poynár-ház,
a „Magyar Király“ kávéház mellett.

Bel- és külföldi szövetek nagy választékban.

Művek utáni megrendelések pontosan és jutányosan
eszközölteknek.

Telefon-összeköttetés.

10

Telefon-összeköttetés.

Női kézi munkák

izléses kivitelben

s hozzávaló anyagok

óriási választékban

kaphatók

23

FREYBERGER ALBERT-nél

Olaszi, Bazár-épület.

FRIEDLÄNDER HERMAN

Nagyvárad, fő-utca, Casino-épület
ajánl legolcsóbban

gummi-czipőket,

35

esőernyőket,

mindennemű téli keztyűket.

„KORONA“-kávéház!

Minden kedden és szombaton
este

czigányzene.

Minden szerdán este

katona-zene.

29

Üzletelhelyiség-változtatás

következtében rendkívüli mélyen leszállított árakban kapható a már 50 év óta
fennálló

Weisz Ignác és Fia

üzégnél Zöldfa-utczán mindenféle

arany és ezüst ékszerek és zsebórák.

Árjegyzék kivonat:

1 aranygyűrű 2 frittól kezdve.

1 arany lánc 8 frittól kezdve.

1 arany fülbevaló 1 fritt 50 krtól kezdve.

1 arany óra 15 frittól kezdve.

1 ezüst óra 5 frittól kezdve.

Gyémánt és brilliant gyűrűk, karcsattok, továbbá ezüst
evőeszközök, gyertyatartók stb. stb.,

rendkívüli mérsékelt árakban.

37

Korszakunk

! legnagyobb csodája!

A polgári házasság életbelépése alkalmával, mint előre is tudva volt, a házasságok igen nagy számban fognak történni; előre gondoskodva tehát, **menyasszonyi kelengyék**et tömegesen szereztem be, amit is **potom árban** bocsájtom a n. é. közönség rendelkezésére alant felsorolt árjegyzék szerint.

LEITNER MÁRTON

divatáruházában

Nagyvárad, Zöldfa-utca, „Zöldfa“ szálloda kapuja mellett

Egy vég szépebbégi vászon	ezelőtt 7.—	most 4.50
„ szépebbégi schiffon	7.50	5.—
„ szépebbégi kanavász	6.80	4.90
6 személyes damaszka garnitúra	5.80	3.55
Tiszta gyapjú kelme 120 ctm. széles	—98	—50
„ „ 95 ctm. „	—64	—35
Női posztó (Damentuch)	1.30	—80
Jó minőségű szövetek dupla széles	—42	—25
Divatos Casmanosi barchetek	—48	—27
Jó mosó divat	—35	—21
Flanell barchet szintartó	—27	—16
18642 db „ 10/4 téli gyapjúkendő dbja	6.25	2.80
986 „ 2 személyes paplan	4.75	2.50
64 „ matrác	7.80	4.—
1107 „ pokrócz	1.70	1.—

Ma adékok minden csütörtökön 1/4 árban árusítanak.

Szabókellék és ruhadiszek igen jutányos árban.

Női és férfi fehérművek, téli alsó ing és nadrágok, ágymatrak, függönyök szőnyegek és még az ide fel nem sorolt számtalan cikkek fél árban lesznek elárulva.

15

UJDONSÁGOK

az 1895. őszi és téli idényre.

Bel- és külföldi női ruhaszövetek a legegyszerűbbtől a legfinomabb minőségig.

Most érkezett

női

confectio-

ujdonságok,

u. m. jaquetek, kabátok, köpenyek, capes stb.

A legizlésebb női ruhák

elsőrangú erők által készítettnek el.

SZANDITZ ADOLF

divatáruházában

Nagyvárad, Bémer-tér, Lévy-palota.

Női ruhaszövet-minták kívánatra bérmentve.

10

Szőnyegek és függönyök nagy választékban.

WEINSTOCK FÜLÖP

művészi, ékszer- és látszerész

Nagyvárad, Szt.-László-tér 47. sz.
(Diamandi-ház.)

Javit és elad
mindennemű órákat
jótállás mellett.

Nagy választék

arany, ezüst, nickl,
álló, inga, keretes, ébresztő,
párisi, bura, iroda és schwarzwaldi
ÓRÁKBAN.

Mindennemű

arany és ezüst ékszerek.
Valódi G. Rodenstok diaphragma
szemüvegek.

A legfinomabb
periscop üvegek, látszóvevők
és
más optikai tárgyak
nagy választékban.

Üzletemben rendelkezésre áll a nagyérdemű közönségnek egy Rodenstok-féle Refraktometer (szemvizsgáló-gép), melynek segítségével egy perc alatt meg tudható mily üveg szükségesnek.

25

APRÓ HIRDETÉSEK.

Ezen hirdetésekre felvilágosítás kapható

SILBERMANN IGNÁCZ

hirdetési közvetítő és elhelyező intézetében

24

Nagyvárad, Kapuczinus-utca 50. szám.

E rovatban közölt hirdetések után minden szóért 2 kr. fizetendő.

Bélyegilleték külön fizetendő.

Preperendiát végzett izraelita nevelő alkalmazást keres, közel Nagyváradhoz csakis vallásos házban. 2

Ügyes fűszerkereskedő segéd, ki a rövidáru szakmában jártassággal bír, november 1-től felvétetik 15 frt fizetés és teljes ellátás mellett. 3

Szilágy megyében egy 40 kat. holdas birtok jó karban levő épületekkel 5000 frt eladó. 4

40 éves intelligens nő gazdasszonyi állást keres. 5

Egy szolid fiatal leány ajánlkozik czukrászdába mint elárulónő. 6

Megvételre kerestetik egy jó karban levő ház, mely 7%-ot jövedelmez, vételár lehet 10,000—20,000 frtig. 7

Csinos pénztárosnők azonnal alkalmazást nyerhetnek. 8

2000 frt óvadékkal rendelkező gazdatiszt megvételre állomást keres. 9

Jó forgalmu szatocs-üzlet családi körülmények miatt azonnal átadandó. 26

Okleveles gépész évi állomást keres. 11

Irodaszolgának ajánlkozik egy 20 éves fiatal ember, ki jelenleg is ily minőségben van alkalmazva. 12

Csinos külsejű 25 éves intelligens nő, magános urban mint gazdasszony ajánlkozik. 13

Román nő előnyben részesül. Mint gazdasszony kerestetik egy földbirtokhoz oly nő, ki 1 2000 frttal rendelkezik. Házasság nincs kizárva. 14

Kereskedelmi iskolát végzett csinos külsejű nő megvételre alkalmazást keres. 25

Kezdő fűszerkereskedő segéd 8—10 frt havi fizetés mellett vidékre kerestetik. 17

Egy kitűnő forgalmu vidéki vendéglő, mely áll 6 szoba, étterem, kávéházból, családi körülmények miatt eladó, évi hasznóbér 1600 forint. 18

Nagy szálloda, mely 24 elegáns vendégszoba, kávéház, étterem, nagy táncterem és melléképületekből áll, előnyös feltételek mellett bérbe adandó. 20

Bihar, Békés- vagy Hajdumegyében 1000-2000 holdas birtok bérletre kerestetik. 22

Ápóító, képzett, ajánlkozik privátápolás és masszírozásra. Értekezni e rovat vezetőjével. 24

Közel Nagyváradhoz jó forgalmu üzlet, vendéglő vagy tejgazdaság megvételre kerestetik, rendelkező tőke 4000 frt. 27

Kitűnően képzett joghallgató, ki már évek óta foglalkozik órák adásával és több előkelő családnál volt, mint nevelő alkalmazásban, szabad idejé e néhai leckeórát keres főgymnaziumi, esetleg real- vagy polgári iskolai rendes vagy magántanulók mellett Esetleg nevelői állást is elfoglalhatna valamely előkelő családnál. 27

Szakképzett könyvelő naponta két órai könyvelést, esetleg levelezést, elvállal. 28

„ADRIA“ malom raktárai.

Van szerencsénk a t. érdeklődőknek b. tudomására hozni, hogy gőzhenger-malmunk lisztjei, valamint

árpagyöngy és köleshántoló-malmunk örleményei

számára a Szt.-László-téren a „CSARNOK“ kávéház mellett fő-raktárt és Fő-utcán, az Orsolya-szűszek zárdájával szemben fiók raktárt nyitottunk, hol ezek napi árak mellett kaphatók.

Minden a fenti körülményre a t. fogyasztó közönség figyelmét felhívjuk, egy-szersmind kérjük alantí árjegyzésünket tudomásul venni.

Moskovits A. és fia.

Uj számjelzés:

A	B	C	0	1	2	3	4	5	6	7	8
13.—	13.—	12.—	12.50	12.—	11.50	11.—	10.50	10.—	9.50	8.70	6.—

Régi számjelzés:

A	B	C	0	1	2	3	4	5	6	7	8	8 1/2	8 3/4	9
13.—	13.—	12.—	12.50	12.20	12.—	11.70	11.50	11.20	11.—	10.50	10.—	9.50	8.70	6.—

Korpalszt I. rendű 7.—, II. rendű 6.—, Fiuma korpá 3.80, Durva korpá 3.60, Arpakorpá 4.20.

Szász kilonként ingyen zsákkal. 28

Ugyanott naponta kitűnő minőségű élesztő kapható.

WALLERSTEIN FERENCZ

BUTORKERESKEDŐ

Zöldfa-utca **NAGYVÁRADON** Zöldfa-utca.
A „Zöldfa“ szállodával szemben.

Ajánlja a t. közönség szíves figyelmébe dús választékú,
mindennemű és legjobb minőségű

kárpitos munkákból álló raktárát,

nemkülönb

fa- és vas-butorakat,

képek, tükrök,

függöny-rámák, hálószoba és ebédlő-berendezések a legegyszerűbb-
től kezdve a legfinomabb stilszerű szilárd kivitelben, valamint a
legkülönbözőbb juta, r'ps, gobelin, talma, ottomán, bourette, creton stb.

szőnyeg-szöveteket,

melyeket eredeti gyári áron enged a t. közönség rendelkezésére.
Elvállal e szakmába vágó teljes

lakás-berendezéseket,

javitásokat és butorok becsomagolását, ugy helyben mint vidéken.

Legjobb gyártmányu zongorák és pianók

folyton raktáron vannak.

Tűzmentes vas-pénzszekrények
a legnagyobb választékban és jutányos árak mellett.

Raktárából egészen elkülönített osztályban **használt
butorok és egész berendezések** kölcsön kaphatók.

22

ERŐDI H. cukrászata

Nagyvárad, Fő-utca.

Elvállal és pontosan teljesít mindenféle szakmájába vágó
megrendeléseket mérsékelt áron.

Vidéki küldeményeknél kitünő csomagolás.

3

SCHÖNBERGER HERMAN

csemege-üzlete

Zöldfa-utca (Farkas-ház.) **NAGYVÁRAD**, Zöldfa-utca (Farkas-ház.)

Mindennemű bel- és külföldi gyümölcsök nagyban és kicsinybeni jeladása.
Mindennemű füstölt hús-árak, továbbá csemege-borok és likörök.
Mindennemű csemege-sajtok, túró és olmtúzi kvargli, déli gyümölcsök, tea,
rum és czukorkák, kitünő ugorkák.

Naponta friss kenyér és vaj kapható!

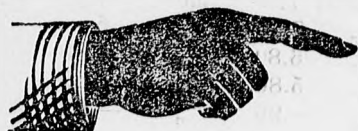
13

Befőttek jutányos árban.

Befőttek jutányos árban.

Kétségkívül legelőnyösebben

vásárolhatni

SZOLID

és

izléses

uri-, fiu-, és gyermek-

RUHÁT

szabott árak mellett

NEUMANN M. czégnél

Nagyvárad, csakis Kishid-fő (Lévay-ház.)

RAKTÁRAK:

a monarchia minden nagyobb városában.

1

Az előre haladt idény miatt

a legdivatosabb angol és francia szövetek, selymek, továbbá különös szép választékban
francia, szintartó barchetek és flanelek

•••• fél árban kaphatók. ••••

Nagy raktárt tartok függönyök, valódi brüsseli, Velvet, Tapestry Axminster
stb. szőnyegekéből és azok tartósságáért kezességet vállalok.

A legjobb hírnevű id. SIEGL KÁROLY Morva Schönbergi vászon és asztalnemű
gyárának bizományi raktárát birván, e kiváló minőségű gyártmányt eredeti árakban
árusítom. — Valódi svájci himzések a legdiszesebb kivitelben, eredeti gyári árakban.
Mindennemű szabó-kellékek a legjobb minőségben, rövidárak u. m. női, férfi és gyermek
téli alsók, (Hanschild, D. M. C. és gumpoldskircheneri) pamutok, horgoló ezérnak,
szallagok, diszek stb. dús választékban kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Ifj. KOHN SÁMUEL **A PROFÉTÁHOZ** Szt.-László-tér (Sas-pület.)

8

MITTHEILER EDE

férfi-szabó üzlete
Nagyvárad, Olaszi, fő-utca.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, miszerint egy nagyobb csoport **angol szövetek** jutányos vétele a on kellemes helyzetbe juttatott, hogy képes vagyok — míg ezek raktáromból el nem adatnak — mérték után a legjobb szabású és kitűnően kiállított mindennemű

f é r f i - r u h á t

a készen vett jó férfi ruhánál

sokkal olcsóbban elkészíteni.

Miért is tisztelettel kérem a n. é. közönséget, hogy ezen nem mindenkor kínálkozó rendkívüli kedvező alkalmat megragadva, engemet tömeges látogatóikkal megszerencsésítenni méltóztassanak.

Midőn még a legszolidabb és legpontosabb kiszolgálatról mindenkit eleve biztosítok, ajánlom magam

teljes tisztelettel

Mittheiler Ede.

Férfi-öltönyre, valamint téli kabátra és felöltőre való **szövetek** méterenkint olcsóbban, mint bárhol.

Sapkák, Karmantyuk és Pellerinek nagy raktára.

Alapított 1802-ben.

KUNZ JÓZSEF ÉS TÁRSA

Vászonraktár. Szőnyegraktár.

Cs. és kir. udvari szállítók,
szabadalmazott

nagykereskedők és fehérnemű-gyárosok
Nagyvárad aru-telepe
Szt. László-tér I.

ajánlják dusan felszerelt raktárukat

női ruha-szövet

és

selyem árukban,

valamint tiszta minőségű

vásznak, asztalneműek,
szőnyegek és függönyökben.

Nagy választék

Kész

Nagy választék

menyasszonyi kelengyékben.

Szállodásoknak!

Vendéglősöknek!

Asztalneműeknél árendemény.

Arjegyzék ingyen.

Minták bérmentve.

12

Sapkák, Karmantyuk és Pellerinek nagy raktára.

Kész

női felöltők

és

ruhászövetek

feltűnő

olcsó árban

Flegman Armin

divattermében

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca elején.

20

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Ujdonságok

az 1895-96. évi őszi és téli évadhoz

NÁDOR L. és TÁRSA-nál

Zöldfa-utca

Nagyvárad,

Zöldfa-utca

Dr. Munk-féle ház-épület.

A legjobb gyártmányu

férfi-, női és leánycipők

(a legnagyobb választék és legolcsóbb árak.)

Valódi vadász vízmentes Halina-csizmák.

Camaschnik és valódi orosz Galloschnik

főraktára.

Valódi Jäger tanár-féle alsó ruhák és mindenféle szövött árukban nagy raktár.

Férfi- és női- ingek, nyakkendők gallér és kezelők, valódi angolbőr- és kötött keztyűk, harisnyák, esőernyők, botok, pénz és szivartárczák, francia illatszerek, valódi Emai (g. kezelő-gombok és nyakkendőtűk stb.

A legújabb valódi angol, olasz és Pless kalapok főraktára.

Gráci Loden-kalapok és sapkák is nagy választékban kaphatók.

27

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

COAKS,

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a **gáz-coaks**, mert a nehezebb és ez által drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **méter-mázsánként 14 kr. fuvardíjért házhoz szállítjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a **coaks** vásárlásánál, a mennyiben, ha egyszerre legalább **250 kilót** rendelnek meg, akkor **nekik fuvarbért nem számítunk.**

Nagyvárad, 1895. októberben.

Nagyvárad **légszeszgyár:**
Az igazgatóság.

Telefon.
Királyerdői faipar és dobrest-vidaréti vasut-vállalat
JIRASZEK és KRAUSZ.

Nagyvárad **képviselő:**
Haris Mór, Staroveczky-utca 42. sz.

Tüzifa-telep:
Várad-Velence, pályaudvar.
Ajánl száraz kitértő minőségű hasábos

cser, gyertyán és bükk tüzifát

nagyban és kicsinyben házhoz szállítva
a legjutányosabb árak mellett.
Megrendeléseket elfogad:

a fenti képviselőség Staroveczky utca 42., továbbá
Kádár és Kiss fűszerüzlete, Fő-utca,
Kádár és Kiss fűk-üzlete, Kishíd, Bémer-tér
Kiss Dávid dohányüzlete, Fő-utca,
Tüzifa-telep, Várad-Velence, pályaudvar.

Vállalati igazgatóság, Dobrest.
17 Telefon.

Legolesőbb kész férfi-ruha raktár!

Legolesőbb bevásárlási forrás!

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy 24 év óta fennálló **üzletemet ez év augusztus óta szembe**

a volt Glücksmann-féle üzlethelyiségbe helyeztem át,

és azt a mai kornak megfelelőleg úgy felszereltem, hogy bármely konkurencziával szemben versenyezhetek.

Megrendeléseket 24 óra alatt a legolesőbb arban teljesítek és kész áruimat saját műhelyemben a legszilárdabb határozott árak mellett olcsóbban, mint bárhol, árusítom.

Becsés pártfogásért esedezem továbbra is, maradok

teljes tisztelettel

Stern Ignácz, férfi-szabó.

Nagy raktár városi és utazó bundákban.

Gyapjuszövetek gyári arban.

Gyapjuszövetek gyári arban.

Külföldi nagy bevásárlásról megérkezve

bátorodom a t. cz. vevőközönség becsés figyelmét mellékelt árjegyzékemre annál is inkább felhívni, mert

sikerült őszi bevásárlásom

folytán oly

remek és divatos

ujdonságokkal

állók rendelkezésére, melyek úgy takarékos-sági, mint a divatnak kielégítő szempontból nagyon ajánlhatók, amiről esetleg bárki a legkisebb bevásárlásnál meggyőződhetik.

Kiváló tisztelettel

Silbermann Márton

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca,

a Zöldfa-szállodával szemben.

Vidéki megrendelések nagy elővigyázattal eszközöltetnek.

Meg nem felelő árak készségegel visszafogadtatnak.

26

Árjegyzék:

Cheviot dupla széles méterje 30—45 kr.

Angol Cheviot 120 cm. széles, méterje 75—80 kr.

Angol Cheviot 135 cm. széles, méterje 90—1.10 kr.

Női posztók és casinók divatos színekben méterje 62 kr.—1.30 kr.

Legdivatosabb svájci selymek 90 krtól feljebb.

Kamgarn Beige és fekete kelmék remek választékban.

Legújabb Melita Velour du Nord és Lola bar-chettek 1000 féle remek színekben.

Goubelin, bouret és ripsz garnitúrák, függönyök remek választékban.

Legjobb gyártmányú

Chiffon és vászonneműek.

Dús választék

Plüche bársony, selyem és zsinórdiszekben.

Uri és női kész-
tehneműek.

Nagy választék csecsemőnek való készletekben.

Sziládky és Társa

NAGYVÁRADON,

Bémer-tér, Poyvár-féle ház.

Férfi-ruhák.

Midőn gazdag választéku angol és francia kelmékkel berendezett raktáramat a t. közönség figyelmébe ajánljuk, bátrak vagyunk megemlíteni, hogy

a külföld legújabb

eredeti divatcikkei

nagy választékban nálunk kaphatók és — tekintettel a divat haladására —

a jó munka és izléses divat

keresztülvitelére a legkitünőbb erővel rendelkezünk

Szövetek mérték szerinti eladása gyári áron.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítünk és mintákkal szolgálunk

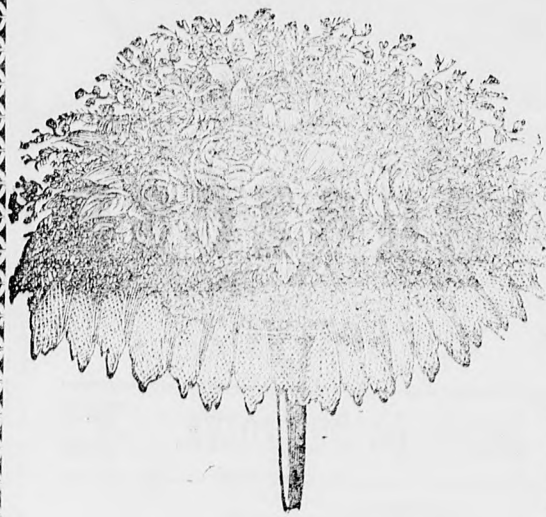
Jutányos, határozott árak.

11

Legnagyobb kereskedelmi- és műkertészet az országban
a nagyváradi-velencei

műkertészeti- és rózsá-telep.

Sürgöny-csino: Virág-csarnok:
Műkertészeti-telep Nagyvárad. Nagyvárad, Fő-utca (Bazár-épület.)
Telefon-összeköttetés.

Élő virágokból koszorúk.

Koszorúk: igen szép, tartós zöldök és szép virágokból díszítve 1-3 frtig.
Babérkoszorúk: ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból díszítve 2-5-10 frtig.

Ficus és Magnolia koszorúk: a legnagyobb mintájuk a legértékesebb és legfinomabb virágok és palma-lombokkal díszítve 10-25 frtig, a mi elölött 35-40 frtba került.

Ugy a helybeli, mint a vidéki megrendelések teljesítésére kiváló gond fordítanak s a pontos elküldésért szavatosság vállalattik.

Azonkívül mintegy 50.000 db szemés által nemesített magas törzsű rózsá van készletben, min-ez 600 fajban. Egy éves nemesítésű drbja 35 kr, 2 éves kiváló szép koronával, darabja 60 kr. 60.000 db gyökér nemes (vur-cel eht) egy éves darabja 15 kr, 2 éves kiváló nagy bokrok drbja 30 kr., melyekről részletes faj és árjegyzék bementve kívánatra azonnal megküldetik.

18

Női felöltők és szőrme-gallérok,

ugyszintén

leány-köpenyek a legnagyobb választékban és legjutányosabban kaphatók:

GRÓSZ HENRIK

női felöltők áruházában
Nagyvárad, Zöldfa-utca 34. szám.

7

Üzlethelyiség-változtatás!

Van szerencsém a t. vevő közönség tudomására hozni, hogy eddig a Weinberger-féle házban fennállott

fűszer- és csemegeárú-kereskedésemet

a Szent-László-tér

Zsiga-fundatio épületébe

(Magyar- és Kert-utca sarkán)

helyeztem át.

Az eddigi szives bizalmat megköszönve, a további pártfogást kérve, vagyok

2

Hönigsberg N. F.

Üzlethelyiség-változtatás!

UNGÁR JENŐ, előbb HÜGEL OTTO

ajánlja

könyv-, mű-, hangjegy-, papir- és írószerek raktárát, minden e szakmába vágó cikkek dús választékban pontos kiszolgálás és jutányos árak mellett kaphatók.

Ujjonnan berendezett gyorsajtó-nyomdájában mindennemű nyomtatványok, u. m. meghívók, belépti-jegyek, tánczrendek, számlák, látogató-jegyek, árjegyzékek, étlapok, gyász-jelentések stb. gyors és izlésteljes kiállítása a legolcsóbb áron felvállaltatik.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Rendkívüli

leszállított árakban legujabb

női felöltők

kaphatók

Nemes Mihálynál

kizárólag kész női felöltők áruházában túlhalmozott raktár miatt. Lévy-palota, Köröspart-Corsó.

AUSLÄNDER S.

elsőrendű férfi-szabó üzlet Nagyváradon.

21

Legfinomabb kivitelű

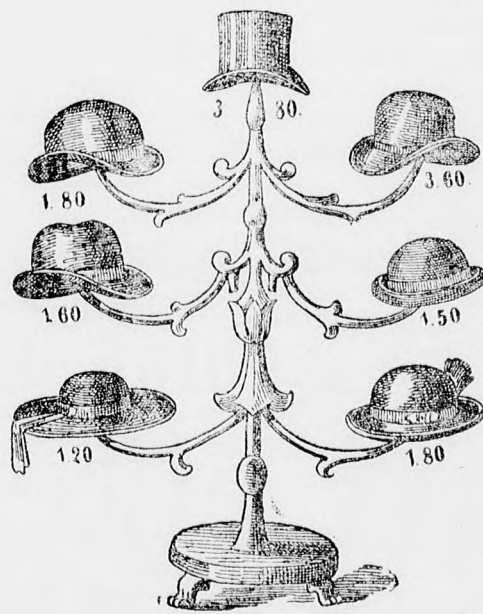
öltönyök, paletot, körgalléros köpeny és téli kabátok mérték szerinti megrendelések mérsékelt áron.

AUSLÄNDER S. Szent-László-téren „Fekete Sas” szálloda alatt.

Leitner Lázár

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

a »Zöldfa«-kávéházzal szemben.

Nagyvárad, Zöldfa-utca,
»a Zöldfa«-kávéházzal szembe

Első

kalap-, czipő-, fehérnemű

FÉRFI-DIVAT ÁRUHÁZ

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca, a »Zöldfa«-kávéházzal szemben.

14

A RENOVÁLT

„ZÖLDFÁ”

a legnagyobb kényelem!!

Éttermek, kávéház berendezése

a fő- és székvárosi hason üzletekkel versenyez.

A modern kivitelben átalakított termek, szobák, egészen újonnan festve és butorozva.

A renovált

ZÖLDFÁ

Biharvármegyében

ma a legelegánsabban és legczélszerűbben berendezett szálloda.

Mélyen tisztelt közönség!

Nem kiméltem költséget, hogy az elavult „ZÖLDFÁ” helyiségeit a mai modern igényeknek megfelelőleg berendezhessem.

Hogy ezen célom sikerült, bizonyítják a helybeli lapokban megjelent kedvező tudósítások és a nagy közönség elismerő nyilatkozatai.

Kitünő boraim és konyháim ajánlani felesleges, a mélyen tisztelt közönség évek óta ismeri; e helyen csupán a további pártfogást kérem.

Megrendelések

társas reggelire, ebédekre, vacsorára vagy lakomára

étlap avagy megállapított árak szerint mindenkor elfogadtatnak figyelmesen kiszolgáltatnak.

Kivánatra külön diszes éttermek rendelkezésre állanak.

Havi étkezés. Ebéd és vacsora egy óra 24 frt.

Áll: délben 3 fogás (közte egy sült) és vacsora egy fogás étlapról választva.

Öt napon belüli napok leszámításba nem vétetnek.

Fűthető folyosók. Telefon.

Zónajegyek válthatók.

Minden csütörtökön és vasárnap

Hanza Miska és fia zenekara játszik.

Bővebb értesítés a körlevelekben!

Teljes tisztelettel

Czeglédy Sándor,

a „Zöldfa” bérlője.